Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT — פרייז 15 גראָשען — היינט 8 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 301 | לאדז, מיטוואך י"א טבת תרצ"א | אכטער יאהרגאנג | Łódź, Sroda, 31 grudnia 1930 r. | № 301

אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71 — Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71.

אפגעשטעלט די אימיגראציע קיין אויסטראליע

קיינער וועט מעהר נישט בעקומען קיין אויסטראלישע וויזעס

וואַרשא, 30 (טעלעפאָניש) די אויסטראַלישע רעגירונג האָט בעשלאָסען זיינגאנצען אָפּצושטעלען די אימיגראציע קיין אויסטראליען, אַזוי לאַנג ביז די לאַגע אין אויסטראליען וועט זיך נישט פערבעסערען. דער אויסטראלישער קאָנסול אין וואַרשאַ האָט שוין בעקומען א פעראָרדנונג נישט אַרויסצוגעבען קיין וויזעס, אַנ'אויסנאהם זעגען נאָר ענגלישע בירגער און טוריסטען.

אמעריקא הויבט אן גרויסע ארבייטען פאר ארבייטסלאזע

צו דעם צוועק איז בעשטימט געווארען 800 מיליאָן דאלאר

ניו-יאָרק, 30 (טו) דער פּרעזידענט פון דער ארבייטס קאָמיסיע אין אמעריקאנישען פּאַרלאַמענט לייטענאַנט וואוּדס האָט מיטגעטיילט, אַז אין עטליכע וואָכען ארום וועט די רעגירונג אונטערנעהמען גרויסע פּלענער צו פערזאָרגען די ארבייטסלאזע מיט ארבייט. די העלפט עפענטליכע און עפענטליכע ארבייטען וועלען דאַרפען א סומע פון 800 מיליאָן דאָלאר.

דער דייטש-פוילישער האנדעלס-אָפּמאַך

וועט נישט פערלענגערט ווערען

בערלין, 30 (סע. טעל.) די דייטשע רעגירונג האָט בעשלאָסען נישט צו פערלענגערען דעם דייטש-פוילישען האַנדעלס-אָפּמאַך. די דייטשע רעגירונג מאָטיווירט דאָס דערמיט, וואָס דער רייכסטאַג מאַכט שוועריגקייטען ביים ראַטיפיצירען אָפּמאַכען מיט פוילען.

נאך וועגען דער קאלאניזאציע פון אנגאלא

ווי ס'איז געווען פאָרויסצוזעהען, האָט די ידיעה וועגען דעם, אַז פוילען האָט כלומרשט אָפּגעקויפט די קאָלאָניע אַנגאָלאַ אַרויסגערופען אַ גרויסען אינטערעס אין גאַנץ פוילען און בפרט ביי די פוילישע יודען. מיר זענען געווען די איינציגע, וואָס האָבען די ידיעה אויפגענומען קריטיש און געגעבען וועגען דעם ענין אויסשעפענדע אינפאָרמאַציעס, וועלכע ס'האָט נאָך אונז איבערגעדרוקט די וואַרשאָווער פּרעסע. איצט דערוויסען מיר זיך וועגען דעם ענין וויכטיגע פּרטים:

אויף מאָניושקי 5 אין וואַרשא געפינט זיך אַ געזעלשאַפט „קאָמיטעט פאַר ענינים פון פוילישער קאָלאָניזאַציע אין אַנגאָלאַ". מיט די ענינים פון'ם קאָמיטעט אינטערעסירט זיך צוו. אַנד. דער געוועזענער פוילישער געזאַנדטער גראַף אַדאַם טאַרנאָווסקי, פּרעזעס פון דיסקאָנטאָ באַנק בעניסלאַווסקי, גענעראַל דרעשער (אַלס פאָרשטעהער פון דער פוילישער ים- און קאָלאָניאַל-ליגע) און פיל אַנדערע אָנגעזעהענע פוילישע מלוכה-מענער.

די געזעלשאַפט, וואָס זאָל בעקומען די קאָנצעסיע איז געגרינדעט מיט אַ קאַפּיטאַל פון צוויי מיליאָן דאָלאַר. ווי מיר האָבען שוין געשריבען איז גראַף אַדאַם טאַרנאָווסקי נישט קיין אָנהענגער פון דעם, אַז ס'זאָל געשאַפען ווערען אַ ספּעציעל יודישע אַקציע אַרום דער אַנגאָלאַ-קאָלאָניזאַציע. מען האַלט, אַז דערמיט קען זיך עווענטועל פאַרנעהמען אַ ספּעציעלע יודישע געזעלשאַפט. די געזעלשאַפט, וואָס זאָל בעקומען די קאָנצעסיע דאַרף זיין פאָרמעל אַ פּאָרטוגעזישע מיטן זיץ-אָרט אין ליסאַבאָן. אין צוזאַמענהאַנג דערמיט פאָהרען אַרויס אין אָנהויב יאַנואַר קיין ליסאַבאָן גראַף טאַרנאָווסקי און ה. בעניסלאַווסקי. דאָרט וועלען זיי צוזאַמען מיט'ן פוילישען געזאַנדטען פּערלאָווסקי און אינזש. ש. שווארץ זאַלבעפירט רעפּרעזענטירען די פוילישע מיטגלידער פון דער געזעלשאַפט (די געזעלשאַפט איז אַ געמישטע פויליש-פּאָרטוגעזישע) און שאַפען אָפיציעל די קאָנצעסיע-געזעלשאַפט מיט'ן אָפיציעלען זיץ-אָרט אין ליסאַבאָן.

וואַרשא, 30 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט). די רעגירונג האָט [illegible] אַנ'אָפיציעלען קאָמוניקאַט, אַז וואָס שייך דער ידיעה וועגען דער קאָלאָניע אַנגאָלאַ, האַנדעלט זיך נישט וועגען אָפּקויפען די דאָזיגע קאָלאָניע.

בעקאנטמאכונג.

די פערוואַלטונג פון „תלמוד תורה" בזשעזשינער 23 מאַכט בעקאַנט, אַז ס'ווערען [illegible] ערעפענט

אָוונד-קורסען

אויף למודי קודש, עברי, חומש, רש"י, תנ"ך, משניות קיצור ש"ע פאַר קינדער. וואָס זענען אַ גאַנצען טאָג אין די געשעפטען, אָדער פאַר קינדער, וואָס געהען אין די פאָווסעכנע שולען. די קורסען הויבען זיך אָן [illegible]וועגד 7.30 ביז 10 אָוונד. מעלדען זיך קען מען יעדען טאָג אין קאַנצעלאַריע פון ת"ת, בזשעזשינער 23 פון 5–7 אַ זייגער אָוונד.

וכל הקודם זכה! די פערוואַלטונג.

DYREKCJA
Łódzkiego Towarzystwa Elektrycznego, Spółki Akcyjnej
(Elektrownia Łódzka)

zawiadamia swoich odbiorców energji elektrycznej, iż od dnia 2-go stycznia 1931 roku wydawane będą personelowi, spełniającemu czynności służbowe na mieście

legitymacje koloru rózowego z fotografjami

zaopatrzone w pieczęcie oraz plomby firmowe i podpisy Dyrekcji. Leigtymacje te zawierają wyszczególnienie funkcyj służbowych oraz są ważne do końca 1931 roku. Dotychczasowe legitymacje zostały unieważnione.

PP. Odbiorców energji elektrycznej uprasza się o zażądanie okazania legitymacji służbowej przed rozpoczęciem czynności przez funkcjonarjusza elektrowni.

Na niniejsze rozporządzenie Dyrekcja Łódzkiego Towarzystwa Elektrycznego, Spółki Akcyjnej, specjalnie zwraca uwagę PP. Odbiorców, nadmieniając, że za nadużycia osób, niezaopatrzonych w legitymacje Towarzystwa, nie przyjmuje na siebie żadne odpowiedzialności.

„קרן-היסוד", לאדז :: פילהארמאניע-זאל נאַרוטאָוויטש 20

מיטוואָך, י"ח טבת, 31-1 .7. 8.30 אָוונד קומט פאָר

א פייערליכע ארץ-ישראל-אקאדעמיע

לכבוד דעם 10-יעהריגען יובילעאום פון „קרן-היסוד"

מיט דער בעטייליגונג פון הויפּט-דירעקטאָר פון קרן-היסוד אין ירושלים

דיכטער ליב יפה.

איינלאַדונגס-בילעטען שוין צו בעקומען אין ביוראָ פון קה"י, צעגע ביאַנאַ 4.

צו דער יודישער בעפעלקערונג!

דערמיט מאַכען מיר בעקאַנט, אַז צוליב דעם, וואָס דאָנערשטאָג איז חנא, וועט מען נישט בעקומען קיין פרישע געשמאַקטע עופות.

די בעפעלקערונג ווערט דעריבער געבעטען זיך צו פערזאָרגען מיט עופות

אויף שבת היינט, מיטוואָך אָדער פרייטאָג.

מיט אַכטונג די פערוואַלטונג פון יודישען

געפליגעל-הענדלער-פעראיין אין לאדז

פאַמאַרסקאַ 17.

לויה פון לארד מעלטשעט

איז נעכטן פארגעקומען אין לאנדאן

ל א נ ד א ן, 30 (יס"א טעלעג־אפיש) נעכ־טן בייטאג איז פארגעקומען די לויה פון פער־שטארבענעם לארד מעלטשעט.

איז הספד מיט'ן וואונש פון פארשטארבענעם איז די קבורה פארגעקומען לויט די יודישע דינים. מען האט אידעם קובר־געווען אין פאמיליען קבר. דער זוהן העני האט געזאגט קדיש און בעזירשנט דעם טיטל לארד.

אין דער לויה האבען זיך אויך בעטייליגט פארשטעהער פון דער ענגלישער רעגירונג, פאר־לא־מענט, לארדס־הויז, יודישער אגענץ, ציוניסטישער ארגאניזאציע אין א״י.

אין דער סינאגאגע אין דער לאנדאנער וועסט, איז פארגעקומען אנ'הזכרה נאך'ן פערשטאר־בענעם.

מארשאל זשאפר אין גסיסה

פ א ר י ז, 30 (אטע) אין דעם געזונד־צו־שטאנד פון מארשאל זשאפר איז איינגעטרעטען אנ'ענדערונג צום בעסערען. נאכדעם ווי די דאק־טוירים האבען איי זייער בולעטין ערקלערט, אז די מינוטען פון קראנקען זענען געצעהלטע, האט נען. זשאפר צוריק בעקומען דאס בעוואוסטזיין און געבעטען עסען, דאן איז ער איינגעשלאפען.

ווי די דאקטוירים ערקלערען איצט איז מעגליך, אז מארש. זשאפר זאל געזונד ווערען.

אין אוונט האט זיך אבער זיין צושטאנד צוריק פערערגערט און ס'איז איינגעטרעטען די גסיסה.

פרוי קארלאנטאי ווערט בעשול־דיגט אין פירען א לוקסוס־לעבען

ק א וו נ א, 30 (טי) די געוו. סאוויעטישע געזאנדטע אין שוועדען פרוי קאלאנטאי האט היינט אפגעגעבען ליטווינאוו'ן א בעריכט וועגען איהר טעטיגקייט אין שטאקהאלם. ווי מען שמועסט זאל ליטווינאוו געגעבען אנ'אויספארש נאך גאנצען קאלאנטאי, ווייל זי ווערט בעשולדיגט אין פיהרען א גרויס לוקסוס־לעבען.

קאנפערענץ פון רומענישע ציוניסטען

ב ו ק א ר ע ש ט, (יט״א) דא האט זיך געעפענט די ציוניסטישע קאנפערענץ פון אלט־רומעניען, אין וועלכער עס בעטייליגען זיך העכער הונדערט דעלעגאטען און פיל געסט. נאך די רעדעס פון פרעזעס ד״ר בערנארד און הרב דר. נעמיראוור האט בעגריסט די קאנפערענץ אין נאמען פון די ציוניסטען אין יוגאסלאוויען ד״ר באוער, אין נא־מען פון די ציוניסטען אין בוקאווינע סענאטאר ד״ר עבנער און אין נאמען פון דער בוקארעשטער יודישער קהלה אדוו. שווארץ.

די קאנפערענץ האט אוועקגעשיקט א טעלע־גראם צום קעניג קאראל.

די אלגעמיינע ציוניסטען האבען אויף דער קאנפערענץ 48 דעלעגאטען, ראדיקאלע ציוניס־טען — 42 און רעוויזיאניסטען — 12. אלס פארזי־צער פון דער קאנפערענץ איז אויסגעוועהלט גע־ווארען דער אלטער ציוניסטישער טוער משה באר־יאס.

מין. קורציוס וויל נישט זיין אביעקטיוו

ביים בעטראכטען די דייטשע אנקלאגע געגען פוילען

ג ע נ ף, 30 (טו) לויט ווי עס מעלדעט דער „זשורנאל דע זשענעוו" האט דער דייטשער אויס־ערן־מיניסטער קורציוס אפגעזאגט צו זיין פאר־זיצער אויף דער יאנואר־סעסיע פון דער פעלקער־ליגע. פארזיצער וועט זיין דער ענגלישער אויסערן־מיניסטער הענדערסאן. מיניסטער קור־ציוס וויל נישט זיין פארזיצער דערפאר, ווייל ער וואלט געמוזט זיין אין א געוויסער מאס אביעקטיוו ביים בעטראכטען די דייטשע אנקלאגע געגען פוי־לען אין דער פראגע פון די מינדערהייטען.

80 טויטע און 47 פערוואונדעטע

פון אנ'אנפאל פון כינעזישע באנדיטען אויף א צוג

ל א נ ד א ן, 30 (טי) מען מעלדעט פון שאנ־כיי, אז אויף דער באהן־ליניע טשין־משאו־שאיאנג האבען כינעזישע באנדיטען פונאנדערגעשאסען די שינעס און געברענגט צו א גרויסער באהן־קאטאסטראפע.

דער פאסאזשיר־צוג איז צוליב דעם אראפ פון די רעלסען און איז אראפגעפאלען פון א הויך פון 20 מעטער אין וואסער אריין. די צאהל טויטע איז זעהר בעדייטענד. ביז איצט האט מען ארויס גענומען 80 טויטע און 47 פערוואונדעטע. דער צוג איז פארבראכט געווארען.

די באנדיטען זענען אנטלאפען.

קוילען־ און טעקסטיל־שטרייק

זאל אויסברעכען אין ענגלאנד

ל א נ ד א ן 30 (טו) די אונטערהאנדלונגען צווישען די ארבייטסגעבער און ארבייטער אין דער קוילען־אינדוסטריע איז דורכגעפאלען. עס זענען איבערגע־ריסען געווארען. אויב ס'זאל נישט פארקומען עפעס אנ'ענדערונג איז א שטרייק אומפערמיידליך. ס'זאלען פערשטרייקען 153 טויזענד קוילען־ארבייטער.

אויסערדעם דראהט א שטרייק אין דער טעקסטיל־אינדוסטריע אין מאנטשעסטער.

מורא'דיגער שטורם־ווינד

אויף די פראנצויזישע און שוועדישע ברעגעס

פ א ר י ז, 30 (אטי) זייט 24 שעה הערשט ווידער אויף די פראנצויזישע ברעגעס א מורא־דיגער שטורם־ווינד. דער שיף־פערקעהר קומט פאר מיט אונגעהייערע שוועריגקייטען. פון א פראנצוי־זישען דאמפער, וועלכער קעמפט מיט די כוואליעס נעבען בולאי, זענען 2 פערזאן אפגעשווענקט גע־ווארען פון דער אויבער־דעק. פיל שיפען האבען נישט געקענט פערלאזען די פארטען. נעבען שער־בורג האט שטארק געהאגעלט. פון אלע פארטען זענען ארויסגעפאהרען רעטונגס־שיפען, כדי צו קומען צו הילף די שיפען, וועלכע געפינען זיך אין שטורם.

ק א פ ע נ ה א ג ע ן, 30. (טו) זייט עטליכע טעג הערשט אויף דעם שוועדישען און נארוועגישען ברעג א פורכטבארער שטורם ווינד. דער נארוועגישער דאמפער „טאר־עפיעל", וועלכער איז גע־גאנגען מיט קוילען־לאדונג פון דאנציג, איז אונ־טערגעגאנגען מיט א מאנשאפט פון 24 מאן.

געוו. מלוכה־פרעזידענט וואיטשעכאווסקי

נישט אנגענומען קיין מעדאל

וו א ר ש א, 30 (טעלעפאניש) דער „ראבאטניק" מעלדעט, אז דער געוו. מלוכה־פרעזידענט וואיטשעכאווסקי האט בעקומען א ארדען „קישיוש ניעפאדלעגלאשטשי". דער געוו. מלוכה־פרעזידענט האט דעם ארדען נישט אנגענומען.

9 קאמוניסטען זענען דערשא־סען געווארען

לויט אנ'אורטייל פון כינעזישען געריכט

ש א נ כ יי 30 (טו) אין האנקאו זענען מאנ־טאג דערשאסען געווארען 9 קאמוניסטען, זיי זע־נען בעשולדיגט געווארען אין פרובען אויפצורייסען א פולווער־לאגער נעבען האנקאו. זיי זענען פער־משפט געווארען צום טויט דורכ'ן מיליטער־געריכט.

קאנפערענץ פון „דזשאינט" „ארט", „טאז" און „יעאס"

וו א ר ש א, 30 (טעלעפאניש) אין צוזאמענ־האנג מיט דעם אפשטעלען פון די ווייטערדיגע אונטערשטיצונגען מצד אמעריקא, איז היינט פאר־געקומען א קאנפערענץ פון „דזשאינט", „ארט", „טאז" און „יעאס".

ס'איז בעשלאסען געווארען אנצוהויבען א גרויסע זאמעל אקציע אויפ'ן ארט.

גרויסער יודישער באנקיר פון ווארשא

בעגאנגען זעלבסטמארד אין פאריז

פ א ר י ז, 30 (כפ. טל.) דא האט זיך איבערגעשניטען די אדערען פון די הענד און אזוי אזוי בעגאנגען זעלבסטמארד דער בעקאנטער באנקיר וולאדיסלאוו קאן.

דעם זעלבסטמארד איז ער בעגאנגען צוליב די לעצטע קראכען פון די פראנצויזישע בענק. קאן איז געווען א ווארשעווער יוד, אנ'אנגעזעהע־נער פינאנץ־פאליטיקער.

גריכישער פרעמיער־מיניסטער ווענעזעלאס אין ווארשא

איז פייערליך אויפגענומען געווארען דורך די רעגירונגס־פארשטעהער

וו א ר ש א, 30 (טעלעפאניש) היינט 9 א זייגער מיט 20 מינוט איז קיין ווארשא געקומען דער גריכישער פרעמיער מיניסטער ווענעזעלאס צוזאמען מיט זיין פרוי און עטליכע מיניסטעריאלע בעאמטע.

דער הויפט־באהן־הויף איז געווען בעצירט מיט גריכישע און פוילישע פאהנער.

אויפ'ן וואקזאל האבען אויף דעם גאסט גע־ווארט דער פרעמיער קלאוועק, דער אויסערן מי־ניסטער זאלעסקי מיט זיין פרוי, מצד דעם מלוכה־פרעזידענט דער שעף פון פראטאקאל ה' ראמער און אנדערע הויכע בעאמטע, ס'גיז אויך געקומען די גאנצע גריכישע געזאנדשאפט און דער פויל־ישער געזאנדטער אין אטען יורעוויטש.

דער גריכישער פרעמיער איז געקומען אין סאלאן־וואגאן, נאך א בעגריסונג אויפ'ן באהן־הויף זענען די געסט אפגעפאהרען אין האטעל „אייראפייסקי", נאך א קורצע אפרוה האט דער גרי־כישער פרעמיער אפגעגעבען א רייהע אפיציעלע וויזיטען.

לויט דער האלב־אפיציעלער אגענטור „איסקרא" טראגט דער וויזיט פון גריכישען פרעמיער ווענעזעלאס א ריין פריוואטען כאראקטער, פון דער אנדערער זייט טיילט מען מיט, אז ס'האנדעלט זיך דא וועגען א ווירטשאפטליכען אפמאך כסדר דעם גריכישען טאבאק וואס זאל אימפארטירט ווערען קיין פוילען, ווענעזעלאס זאל אויך פער־מיטלען וועגען א גרויסער הלוואה פון א פראנצוי־זישען קאנצערן פאר פוילען פאר געוויסע קאנ־צעסיעס פון טאבאק מאנאפאל.

אין אוונט איז פארגעקומען א מיטאג ביים אויסערן־מיניסטער זאלעסקי, מיניסטער זאלעסקי האט געהאלטען א רעדע און ווענעזעלאס האט געענטפערט.

ארץ־ישראל־פרעסע וועגען פער־שטארבענעם לארד מעלטשעט

י ר ו ש ל י ם, 29 (יס״א טעלעגראפיש) די היגע העברעאישע פרעסע האט געווידמעט גרע־סערע ארטיקלען וועגען פערשטארבענעם לארד מעלטשעט.

קרייז־קאנפערענץ פון „בנות אגודת ישראל" אין פאביאניץ

דעם פערגאנגענעם זונטאג און מאנטאג איז פארגעקומען אין פאביאניץ א צוזאמענפאהר פון אלע בנות־אגודת־ישראל ארגאניזאציעס, פון דער לאדזער וואיעוואדזטווא. דעם צוזאמענפאהר האט ארגאניזירט די צענטראלע אין לאדז.

ערשטע זיצונג

די ערשטע זיצונג האט זיך אנגעהויבען זונ־טאג 6 אוונט ביי א בעטייליגונג פון 200 דעלע־גאטינס און געסט, אין זאל „העגענבארט". די קאנפערענץ עפענט פרוי טשערניאק און עס ווערט געוועהלט א פרעזידיום. עהרען־פארזיצער שרה שענירער (קראקא), הרבנית אלטער (פאביאניץ). אלס פארזיצ., ווי אויך די דעלעגאטינס פרוי קלוג־מאן פרוי גאלדמאן, פרל. מינסקא, פרל. יעזוזא־לעם און פרל. ליטמאנאוויטש (לאדז), פרל. טע־נענבוים (ראדאמסק), פרל. ווייץ (קאליש), פרוי גליקסבערג (פלאשקי) א. אנד.

עס ווערען געלייענט בעגריסונגען פון די אנגעזעהענסטע אגודה פערזענליכקייטען און צענט־ראלע ארט. אינסטיטוציעס, ווי: ד״ר נתן בירנבוים (בערלין), פראפ. שלמה בירנבוים (האמבורג), ר' יעקב ראזענהיים (פראנקפורט), וועלט־צענטראלע פון דער אגודה (וויען), שומרי־שבת־ וועלט־פער־באנד (בערלין), אגודה־צענטראלע (לאנדאן) א״א.

נאכדעם ווי עס בעגריסען די קאנפערענץ די פארשטעהערינס פון דער פאביאניצער בנות, האל־טען בעגריסונגס־רעדעס: ראטמ. שטיין (פאביאניץ), ראטמ. ליבערמאן (לאדז), ארלעאן (ווארשא) א״א.

דערנאך לייענען טעטיגקייטס־בעריכטע פאר־שטעהערינס פון 30 שטעט, וועלכע דערצעהלען פון זייער טעטיגקייט, אויפ'ן קולטורעלען סאציא־לען,־ פילאנטראפישען געביט.

פון די בעריכטען איז אויך צו זעהען, אז די בנות־אגודת־ישראל בלויז אין דער לאדזער וואיע־וואדזטווא אליין צעהלט איבער 8000 מיטגלי־דערינס.

רעד. פרידענזאן גיט אנ'איבערבליק פון דער בנות־בעוועגונג אין גאנצען לאנד און ווייזט אן דערויף, אז די בעוועגונג האלט זיך אין איין ענטוויקלען און וואקסען. ער רעדט אויך ארום די ארבייט פון דער צענטראלע, וואס געפינט זיך אונטער זיין לייטונג און אונטערשטרייכט די בעדייטענדע דערגרייכונגען זייט עס איז פארגע־קומען די קאנפערענץ אין לאדז. פון בעזונדערער חשיבות — שטרייכט אונטער דער רעדנער — איז די ארבייט פאר'ן בעליבט־מאכען דאס יודישע לשון אין די פרויען־רייהען.

דערמיט ווערט די ערשטע פייערליכע זיצונג געשלאסען.

צווייטע זיצונג

הויבט זיך אן 11 א זייגער אינדערפריה און עס ענטוויקעלט זיך א לעבהאפטע דיסקוסיע איבער דעם בעריכט פון דער צענטראלע און דאן האלט א רעפעראט ה' י. ל. ארלעאן וועגען יודישקייט און יודיש און פרל. ליטמאנאוויטש (לאדז) א רעפעראט „אונזער שטעלונג צו ארץ־ישראל־אר־בייט". נאכדעם ווי עס ווערען געוועהלט איניגע קאמיסיעס האלטען נאך א רעפעראט פרל. שטערן (אלעקסאנדער) אד״ט: „די ארבייט פונ'ם ארטאדאק־סישען קינדער־פערבאנד „בתיה".

לעצטע זיצונג

עפענט זיך 5 א זייגער און עס ווערען פארגעליי־ענט רעזאלוציעס צוו. אנד.:

1) צו ארגאניזירען אין לאדז א פרעלעגענטען־קורס, וואס וועט דויערען צוויי וואכען צייט.

2) איין חודש אין יאהר וועט פראקלאמירט אלס ארבייטס־חודש פאר יודישקייט און יודיש. אין דעמדאזיגען חודש ווערט אויך פראפאגאנדירט דאס רעדען יודיש און שרייבען. א גענויען פלאן וועט אויסארבייטען די צענטראלע.

3) פיהרען ווייטער די אקציע פאר'ן פערענ־דיגען דעם בוי פון בית־יעקב־סעמינאר אין קראקא

4) איינפיהרען פושקעס פאר „קרן־היישוב", און אין יעדען חודש אדר זאל יעדע יודישע פרוי צאהלען דעם מחצית־השקל פאר די ארטאדאקסישע שולען אין ארץ־ישראל.

5) ענערגיש אונטערנעמען דעם קאמף געגען מאדע און לוקסוס.

נאכ'ן פארלייענען די רעזאלוציעס איז אנ־געקומען דעפ. מינצבערג, און זיין בעגריסונג איז בעגלייט געווארען מיט שטורמישע אפלאדיסמענטען. עס ווערען געהאלטען פייערליכע שלוס־רעדעס און גאר בעזונדער האט אלעמען גערירט די רעדע פון פרוי שענירער.

11 ביינאכט זענען אלע דעלעגאטינס געוועזען פערבעטען אויף א באנקעט, וועלכער האט זיך פערצויגען ביז טאג.

מאשין־מצות

ווערט געבעקען אלע טאג פרישע און דינע ווי אויך מצה־מעהל, אייער־פע־פעל און סובארקעס לויט קאנסבעדער סיסטעם

מיר עמפפעהלען צו יעדער צייט אונזער גוט־בע־קאנטע און פרישע געבעקצען פון אונזער איבעראל בעוואוסטער צוקערבעקערייע

ב. ווייגבערג

38 פעטריקאווער 38

:-: טעל 143־82 :-:

לארד מעלטשעט
אלפרעד מאָנד

מיט אַ פּאָר טעג צוריק האָבען מיר געלייענט אַז די ציוניסטישע פעדעראציע אין ענגלאַנד האָט פאָרגעלעגט דעם לאָרד מעלטשעט (אַלפרעד מאָנד), ער זאָל ווערען פּרעזעס פון דער פעדעראציע, ער האָט זיך פון דעם כבוד ענטזאָגט, ווייל זיין געזונד ערלויבט איהם נישט צו נעהמען אויף זיך אַזאַ זאַך. די פעדעראציע האָט איהם דערפאַר געוועהלט אַלס וויצע־פּרעזעס. לייענענדיג די ידיעה, האָט מען געמיינט, אַז דאָ האַנדעלט זיך וועגען עפּעס אַ דיפּלאָמאַטישע קרענק. אַ קשיא אויף אַ מעשה, האָט מען זיך געטראַכט — די צייט איז אַ אונזיכערע און אַ קאָנסערוואַטיווער לאָרד וויל נישט איצט זיך לאָזען שפּאַנען אין אַ ציוניסטישען רייטוואָגען. איצט בעקומען מיר די טרויעריגע בשורה, אַז דער אַלטער אַלפרעד מאָנד און דער יונגער לאָרד מעלטשעט, איז טאַקע געשטאָרבען.

יאָ, אַלפרעד מאָנד איז געווען וואַנ׳אַלטער מאַן, אַן אַלטער יוד. זיין אַריינטריט אין דער ציוניסטישער בעוועגונג איז געווען אַ געשעהעניש, כמעט אַזוי וויכטיג ווי דאָס אַריינטרעטען פון באַראָן עדמונד ראָטשילד בשעתו צו די חובבי ציון. לאַנג שוין זעהר לאַנג, אפשר טאַקע זייט דעם „נדיב הידוע" האָט דער פּאַלעסטינע אויפבוי נישט בעוויזען אַריינציהען אַזאַ פּערזענליכקייט ווי אלפרעד מאָנד. מען דאַרף געדענקען, אַז מאָנד האָט געהערט צו די קינדער פון יענע דייטשע יודען, וואָס זענען געקומען קיין ענגלאַנד אין דער תקופה פון די ראָטשילדס און האָבען געהאַט די זעלבע אמביציעס, וואָס אַ ראָטשילד. דאָס זענען נישט געווען די וואַנדערענדע יודען, וואָס זוכען אַ שטיקעל ברויט, די יודען, וואָס בעזעצען זיך אין ווייטשעפּעל און פערקויפען היימיש ברויט, ווייסען קעז, קנאָבעל און נאָך אַזעלכע ספּעציאַליטעטען, וואָס זיי האָבען געבראַכט פון דער היים; זיי האָבען אויך נישט געהערט צו די יודען, וואָס ברענגען תורה, מצוות און מעשים טובים אין לאַנד און ווילען דערפון מאַכען אַ לעבען.

די מאָנדס און זייער גלייכע זענען נישט געלאָפען פון זייער היים, ווייל עס האָט זיי דאַרט געפעלט ברויט. די מענשען געהערען צו דער קאַפּיטאַריע וואַנדערער, וואָס זענען געפאָהרען זוכען אַ וועלט, אַ ברייטע וועלט וואו זיי זאָלען קענען פערווענדען זייער ענערגיע, זייער וויסען און זייער געלד. אויף די בריטישע אינזלען האָט ער די וועלט געפונען. ער איז דאָרט געוואָרען דער קעניג פון דער כעמישער אינדוסטריע, דער גרויסער מאַגנאַט, וואָס האָט איינגעפיהרט די דייטשע מעטאָדען פון אַרבייט, פון פאָרשונג אין דער ענגלישער אינדוסטריע. און אויף דעם אַרבייטס־פעלד האָט ער זיך געטראָפען מיט׳ן כעמיקער ד״ר ווייצמאַן און דער פּינסקער יונגערמאַן, האָט שטעהענדיג ביי דער רעטאָרטע, ביים אַנאַליזירען די פערשידענע פאַרב — און אויפרייס־שטאָפען, בעוויזען די קונץ צו בעאַרבען דעם ענגלישען מאַגנאַט מיט דער ציוניסטישער פאַרב און איהם געווינען פאַר׳ן אויפבוי פון ארץ־ישראל.

אין דער וועלט פון אינדוסטריע און טעכניק, האַלט מען געוועהנליך די כעמיע פאַר דער וויכטיגסטער וויסענשאַפט. מיט איהר הילף האָט מען ביז איצט שוין בעוויזען וואונדער. נישט נאָר די פערשידענע פאַרב־שטאָפען, וועלכע מען האָט אַמאָל בעקומען פון פערשידענע פלאַנצען אָדער בעלי־חיים (למשל דעם הלזון) בעקומט מען היינט אויכ׳ן כעמישען וועג, נישט נאָר די פערשידענע מעדיצינישע פּרעפּאַראַטען מאַכט מען היינט כעמיש, נאָר אַפילו די פערשידענע פאָספאַטען צו מיסטיגען די פעלדער ווערען געאַרבייט כעמיש אין דער פאַבריק. און די כעמיע זאָגט אַפילו צו אַרויסצוגעפינען אַ פּרעפּאַראַט, וואָס זאָל שפּייזען דעם מענשען און זאָל נישט דאַרפען אָנקומען צו קיין ברויט און פלייש.

גרויס איז דער כח פון דער נאַטור־וויסענשאַפט בכלל און פון דער כעמיע בפרט אויפ׳ן געביט פון פאָרשען און אַנאַליזירען. דאַגעגען האָט זי אין געזעלשאַפטליכע ענינים וועניג וואָס אַריינצוזאָגען. געזעלשאַפטליך לעבען ווערט געמאַכט נישט אין דער רעטאָרטע, נישט אין לאַבאָראַטאָריום. זי ווערט געמאַכט אין גאַס, אַזוי האָבען מיר געהאַלטען, עס ווייזט זיך אָבער אַרויס, אַז מיר האָבען די בעדייטונג פון דער וויסענשאַפט נישט דערשאַצט. דער כעמיקער ווייצמאַן האָט אַ דאַנק זיין פאַך, בעקומען אַ צוטריט צו דער ענגלישער מלוכה און האָט דערפיהרט דעם ציוניזם ווידער אַ דאַנק זיין כעמיע, צום ציל צו וועלכען אַלע פיהרער פאַר איהם האָבען געשטרעבט. און אַ דאַנק זיין כעמיע האָט ער אויך אַריינגעצויגען אין דער בעוועגונג דעם כעמיקער־מאַגנאַט אַלפרעד מאָנד, דעם שפּעטערען לאָרד מעלטשעט. די וויכטיגסטע פּערזענליכקייט וואָס דער אויפבוי פון ארץ־ישראל האָט אין לעצטען דור ערוואָרבען.

מיט׳ן טויט פון אַלפרעד מאָנד, פערלירט דער בנין הארץ איינעם פון זיינע זאַלען, אויף וועלכען ער האָט זיך ווירטשאַפטליך אָנגעשפּאַרט און וועלכער האָט פּאָליטיש געהאַט נאָך אַ גרעסערע בעדייטונג. אַלפרעד מאָנד איז געשטאָרבען. ווער פערנעהמט זיין אָרט?

ש. י. סטופּניצקי.

„דאס טראגישסטע בלעטעל געשיכטע"
וועגען דער „פאציפיקאציע" פון מזרח־גאליציע

„ראָבאָטניק" ברענגט פון דער אינטערפּעלאַציע, וואָס איז אַריינגעטראָגען געוואָרען דורך די אוקראינישע סענאַטאָרען, די פאָלגענדע צונויפפאַסונג פון די אַקטען, וועלכע זענען בעגאַנגען געוואָרען בעת דער פּאַציפיקאַציע פון מזרח־גאַליציע.

1. עס זענען אַראָפּגעריסען געוואָרען שילדען און ס׳איז דעמאָלירט געוואָרען די איינריכטונג אין די אוקראינישע קולטורעלע און אַנדערע אינסטיטוציעס.

2. עס זענען פערפאָלגט געוואָרען פּערזאָנען, וואָס נעהמען אַנטייל אָדער זענען אַפילו בעשעפטיגט אַלס בעאַמטע אין די אָרטיגע אוקראינישע קולטורעלע און ווירטשאַפטליכע אינסטיטוציעס, אָהן אונטערשיד פון פּאָליטישע איבערצייגונגען און אַפילו אינגאַנצען אַפּאָליטישע.

3. עס זענען פערפאָלגט געוואָרען פּויערים פאַר אַנערקענען זיך צו דער אוקראינישער נאַציאָנאַליטעט.

4. די פּאָרטרעטען און סקולפּטור־פיגורען פון שעווטשענקאָ׳ן (אוקר. נאַציאָנאַלער דיכטער) זענען צעריסען און צעבראָכען געוואָרען, דערביי האָט מען אָפּגעשפּאָט פון די אוקראינישע נאַציאָנאַלע געפיהלען.

5. עס איז פערניכטעט געוואָרען דאָס מאַטעריעלע האָב און גוטס פון פּערזאָנען, ביי וועלכע מ׳האָט דורכגעפיהרט הויז־רעוויזיעס, דורך דעמאָלירען די הויז־איינריכטונג, אויסהאַקען שויבען, צונויפמישען פערשידענע סאָרטען תבואה אז״וו. עס זענען פערניכטעט געוואָרען גאַנצע דערפער דורך אַרויפלעגען פיהלבאַרע קאָלעקטיווע קאָנטריבוציעס.

6. אין זעהר פיל ערטער זענען מענשען פיזיש געשלאָגען געוואָרען לויט אַ געבראַכטער רשימה פון די פּערזאָנען; דערביי האָט דאָס שלאָגען אין פיל פאַלען אָנגענומען די פאָרם פון אַן אמת׳ע מאַסאַקרע און האָט זיך אויסגעצייכענט מיט אַ אונערהערטער אכזריות.

אין פיל פאַלען האָט מען, דראָהענדיג אַז די עקספּעדיציע וועט נאָכאַמאָל קומען, געפאָדערט פון דער בעפעלקערונג אָנצונעהמען רעזאָלוציעס, לויט וועלכע די איינוואוינער ליקווידירען פרייוויליג אַלע אוקראינישע אינסטיטוציעס און פעראיינען, וואָס עקזיסטירען אויף דעם אָרט און אַז אַלס צייכען פון לאָיאַלקייט וועלען זיי אָפּגעבען זייערע שטימען פאַר דער ליסטע ב. ב.

8. בעת די פּאָליציי־אָפּטיילונגען האָבען זיך צו דער בעפעלקערונג בעצויגען מיט אַ געוויסער פערשטענדניש, האָבען די מיליטער - אָפּטיילונג אַרויסגעוויזען אַן אויסערגעוועהנליכע ברוטאַלקייט.

9. אין פיל פאַלען איז די פּאַציפיקאַציע אַקציע דורכגעפיהרט געוואָרען אין גמינעס, וואו ס׳זענען קיינמאָל נישט פאָרגעקומען קיין שום סאַר באָטאַזש־אַקטען.

אין אַ־אַרטיקעל וועגען זעלבען ענין פּאַציפיקאַציע שרייבט דער „ראָבאָטניק":

„אונזער פּראָוויצע האָט ביז איצט געשיצט די רעגירונג, זעהענדיג אין דער „פּאַציפיקאַציע" פון מזרח־גאַליציע אַן אַקט פון מלוכה־נויטוועגדיגקייט. ווי ענטוישט וועט זי זיין, לייענענדיג די אוקראינישע אינטערפּעלאַציעס! זי וועט זיך ענטוישען פונקט אַזוי ווי די, וועלכע, „אַנערקענענדיג" בריסק אַלס פּאָליטישען אַקט, טרייסלען זיך אָפּ דערפון אַלס מאָראַלישען אַקט. ווייל פאַר דעם, וואָס האָט זיך אָפּגעטון אין מזרח־גאַליציע אונטער׳ן מאַנטעל פון „פּאַציפיקאַציע" איז נישטאָ קיין בערעכטיגונג און אויסטייטשונג פון קיין שום שטאַנדפּונקט: נישט בלויז פון ריין־מענשליכען, נאָר אויך פון מלוכה׳שען, פערקעהרט: דוקא פון מלוכה׳שען שטאַנדפּונקט דאַרף מען אַנערקענען די „פּאַציפיקאַציע" אַלס עפּעס ממש שעדליכעס און שרעקליכעס. דאָס איז דאָס טרויעריגסטע, טראַגישסטע בלעטעל פון אונזער געשיכטע פון מאָמענט, ווען מיר האָבען בעקומען אומאָפּהענגיגקייט".

דער קריזיס האט זיך פערשטארקט
די ווירטשאפטליכע לאגע אין פוילען אין דער אפשאצונג פון אינסטיטוט פאר קאניונקטור-פארשונגען

דער אינסטיטוט צו פאָרשען די קאָניונקטורען כאַראַקטעריזירט אויף פאָלגענדען אופן דעם ווירטשאַפטליכען מצב אין פוילען:

אין אַלע צווייגען, וואָס זענען פערבונדען מיט דער בוי־אינדוסטריע און מיט דער טעקסטיל־אינדוסטריע, איז די פּראָדוקציע פערקלענערט געוואָרען. אין אַנדערע צווייגען האַלט זיך די פּראָדוקציע אונגעפעהר אויף דעם זעלבען מצב.

די רעדוקציע פון דער בעשעפטיגונג אין דער טעקסטיל־אינדוסטריע, וועלכע האָט זיך אָנגעהויבען אין סוף אָקטאָבער איז געוואָרען נויטווענדיג צוליב דעם קליינעם אָפּזאַץ אין הערבסט־סעזאָן, וועלכער איז געווען קלענער פון די פאָראויסגעזעהענע אומזאַצען. סיי די טעקסטיל־אינדוסטריע, סיי דער אינדוסטריע־האַנדעל האָבען גערעכענט, אַז אין הערבסט וועלען זיך די אומזאַצע פערגרעסערען. אנשטאָט דעם האָבען זיי זיך אָבער פערקלענערט.

די פערקלענערונג איז אין סעפּטעמבער און אָקטאָבער געשטאַנען אין צוזאַמענהאַנג מיט די אויפטרייס לונגען אין געלד־אומזאַץ, שפּעטער איז זי געווען אַ רעזולטאַט דערפון, וואָס די שטאַטישע בעפעלקערונג האָט זיך אָפּגעהאַלטען פון איינקויפען צוליב דער אַלגעמיינער פערקלענערונג פון די אומזאַצען און צוליב׳ן וואוקס פון דער אַרבייטסלאָזיגקייט, וואָס דאָס איז געווען אַ רעזולטאַט פון ווייטערדיגען פאַלען פון די תבואה־פּרייזען און קודם כל, ווייל כ׳האָבען זיך פערערגערט די בעדינגונגען און מעגליכקייטען פון אָפּזעצען די פיה־פּראָדוקטען, אָבער דער מאַנגעל אין פריהלינגס־ און זומער־שטאָפען שאַפט די מעגליכקייט צו פערברייטערען די פּראָדוקציע פאַר דעם פאָרשטעהענדען פריהלינג־סעזאָן.

דער בעריכט פון אינסטיטוט שטעלט ווייטער פעסט, אַז די לאַגע פון דער לאַנדווירטשאַפט האָט זיך נאָך מעהר פערערגערט. דאָס האָט געבראַכט צו פינאַנציעלע שוועריגקייטען ביי די לאַנדווירטען און צום וואוקס פון דער צאָהל וועקסעל־פּראָטעסטען.

אין די שלעזישע, לאָדזער, קראָקאָווער און לעמבערגער בענק האָט זיך געלאָזט בעמערקען אַ וואוקס פון די דעפּאָזיטען אין די בענק. שטאַרק איז געשטיגען די צאָהל דעפּאָזיטען אין די אָפּשפּאָרונגס־קאַסעס.

יודען אין פערסיען דראהט א פערניכטונג
יודען געהען איבער צו אנדערע אמונות

ירושלים, (יט״א) דער לעקטאָר פון מזרח־אינסטיטוט ביים העברעאישען אוניווערזיטעט דר. פישעל, וועלכער האָט זיך איצט צוריקגעקעהרט פון זיין רייזע אין פערסיען, איראַק און קורדיסטאַן האָט אין אַ געשפּרעך מיט׳ן פאָרשטעהער פון דער יט״א איבערגעגעבען זעהר טרויעריגע ידיעות וועגען דער לאַגע פון די יודען אין פּערסיען.

דעם יודענטום אין פערסיען — האָט ד״ר פּישעל ערקלעה׳ט — דראָהט אַ פולשטענדיגע פערניכטונג. די שמד־מגפה האָט זיך זעהר פערשפּרייט און צו אַנדערע אמונות געהען איבער וואָס אַמאָל אַ גרעסערע צאָהל יודען. די העכערע קלאַסען שמדען זיך אויף מוזולמענער. די ענגלישע מיסיאָנערען ווידער אַרבייטען זעהר אינטענסיוו צווישען די מיטעלע און אָרימע שיכטען, וועלכע זיי שמדען אַלס קריסטען. די משומדים ווערען גלייך אָפּגעשיקט אין די שכנישע לענדער אַלס מיסיאָנערען. אַ העלפט פון דער יודישער בעפעלקערונג אין אמאַדאַן האָט אָנגענומען דעם איסלאַם. אין מעשעד האָט ד״ר פישעל געפונען לערך 5.000 יודישע אנוסים, וועלכע פערבאָרגען פאַר דער אויסערליכער וועלט, דאָס זיי זענען יודען. די יודישע קינדער לערנען זיך כ״וב אין די מיסיאָנערישע שולען און מיידען אויס די שולען פון „אַליאַנס איזראַעליט", אָדער פון דער „אַנגלאָ דזשואיש אסאסיישן".

נישט בעסער איז די לאַגע פון די יודען אין דער שטאָט איספאַהאַן, וואו עס וואוינען לערך 3.000 יודען. דער עלטערער דור ווייסט נאָך און ריכט אָפּ יודישע דינים, דאַגעגען די יונגערע גענעראַציע איז אינגאַנצען פערגרעבט.

נייע מלאכות ביי דער יודישער בעפעלקערונג אין אוקראינע
בעריכט פון ד"ר זילבערפארב

מאָסקווע (יט״א) דער פּרעזעס פון „אָרט" אין פוילען ד״ר מ. זילבערפאַרב איז צוריקגעקומען קיין מאָסקווע פון זיין אינספּעקציע־רייזע אין נאָמען פון וועלט־פערבאַנד „אָרט" איבער די יודישע שטעט און שטעטלעך אויף אוקראינע.

ד״ר זילבערפאַרב האָט פעסטגעשטעלט, אַז אַ דאַנק דער טעטיגקייט פון „אָרט" וועלכער בעזאָרגט די יודישע בעפעלקערונג מיט די נויטיגע מאַשינען און מכשירים, האָבען די קליינשטעטעלדיגע יודען זיך גענומען צו אַ רייהע נייע מלאכות. די סאָוויעטישע מאַכט שטיצט די אָרט־טעטיגקייט צוליב דעם גרויסען מאַנגעל פון סחורות איז שטאַרק געוואַקסען די נאָכפראַגע אויף די אויסאַרבייטונגען פון די יודישע האַנדווערקער, וועמענס פערדינסטען עס האָבען זיך בעדייטענד פערגרעסערט. דאַגעגען דער האַנדעל איז גענצליך אָפּגעשטאָרבען.

פון רוסלאַנד האָט ד״ר זילבערפאַרב בדעה אָפּצופאָהרען קיין אַמעריקע, כדי בעוועגען די אַמעריקאַנער יודען פאָרצוזעצען די הילפס־אַרבייט לטובת די יודען אין סאָוויעט־רוסלאַנד.

פעלאכען פערקויפען זייערע טעכטער, כדי צו בעצאלען שטייערן

ירושלים, (יט״א) דער עמיר באשיר נאַסאַב, דער ראש פון שבט גאַזאַוויש, וואָס וואוינט אין בית־שאַן, האָט פערעפענטליכט אַן אַרטיקעל אין דער אַראַבישער צייטונג „על כרמל", אין וועלכען ער ערקלערט, אַז צוליב די אונגעהויערע הויכע שטייער־לאַסטען פערקויפען פיל פעלאַכען זייערע טעכטער, כדי אָפּצאָהלען די שטייערען. די מיידלעך זענען שוין איבערגעגאַנגען אין רשות פון די, וואָס האָבען זיי געקויפט אין תל־כרם, שכם און חיפה.

„על כרמל" פּראָטעסטירט שאַרף, געגען דעם, דאָס אין 20־טען יאָהרהונדערט זאָלען הערשען אַזעלכע בעציהונגען אויף אַן ענגלישער מאַנדאַטטעריטאָריע.

קאנפערענץ פון יודישע סטודענטען אין פראנקרייך
30 דעלעגאטען פון 8 אוניווערסיטעטען

פּאַריז, (יט״א) נאָך דרייטאָגיגע פערהאַנדלונגען האָט זיך דאָ געשלאָסען די קאָנפערענץ פון די יודישע סטודענטען אין פראַנקרייך. אין דער קאָנפערענץ האָבען זיך בעטייליגט דרייסיג דעלעגאַטען, וועלכע האָבען רעפּרעזענטירט 8 אוניווערזיטעט־צענטרען. פון די בעריכטען, וואָס די דעלעגאַטען האָבען אָפּגעגעבען איז געווען צו זעהן, אַז צוליב די בענרענצונגען, וואָס זענען אין פערשידענע לענדער איינגעפיהרט פאַר יודישע סטודענטען, ווערט כסדר גרעסער די צאָהל יודען, וואָס שטודירען אויף די פראַנצויזישע הויך־שולען. אין פערשידענע פראַנצויזישע הויב־שולען שטודירען איצט לערך פינף טויזענד אויסלענדישע יודען. די מאַטעריעלע לאַגע פון די סטודענטען איז אַ זעהר שווערער. די קאָנפערענץ האָט אָנגענומען אַ רייהע בעשלוסען, וועגען הילף פאַר די סטודענטען.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזשער לעבען

נייער פאלקסבלאט

באנקראטען און פראל־אנגאציעס

טעגליכע כראניק פון האנדעלס־געריכט

די פירמע „ע. פאלאקיוו און קאמפ." און איהרע אינהאבער עש׳ל און בנימין פאלאקיוו זענען ערקלערט געווארען פאר באנקראט. די פירמע האט שוין איינמאל באנקראטירט אין יאהר 1926, און האט דאן רעגולירט אויף 23 פראצ. צאהלבאר אין פערלויף פון 20 חדשים.

דאס געריכט האט דעם באנקראט טערמין פעסטגעשטעלט פון 31 יולי 1930. אין ביידע אינהאבער פון דער פירמע באשטימט אוגוסט פאליצי־אויפזיכט.

* * *

די פירמע „יעקב ראזענטאל" (פעטערקאווער 165) האט זיך געווענדעט אין געריכט ווענען ערטיילען איהר א פראלאנגאציע פון די צאהלונגען. דער באלאנס פון דער פירמע אויפ׳ן 15 סעפטעמבער שליסט זיך מיט דער סומע 550 000 זל. דאס געריכט האט דער פירמע ערטיילט א פראלאנגאציע פון די צאהלונגען אויף 3 חדשים פון 23 דעצעמבער ה. י.

* * *

די פירמע יוזעף גרעדזשינסקי סריקאטאוש־אויסארבייטונגען יאגאיעלאנסקא 73 האט זיך געווענדעט אין געריכט וועגען פראלאנגירען איהר די צאהלונגען.

די פירמע עקזיסטירט שוין זייט 30 יאהר און האט בעצאהלט א פארמלחמה׳דיגען חוב פון 50 טויזענד רובל. דער באלאנס אויף 15 נאוועמבער שליסט זיך מיט דער סומע 475.000 זל.

דער בילאנס פון עקספערט אויפ׳ן 20 דעצעמבער שליסט זיך מיט דער סומע 27.000 זל. טראץ דער נעגאטיווער שטעלונג פון עקספערט, האט דאס געריכט גענומען אין בעטראכט די מיינונג פון דער האנדעלס־קאמער און האט ערטיילט דער פירמע א פראלאנגאציע פון די צאהלונגען אויף 3 חדשים, אנהויבענדיג פון 23 דעצעמבער ה. י.

ארום דער אפערע אין צאל־אמט

ווי מיר האבען שוין מיטגעטיילט איז אין הי־געו צאל־אמט ענטדעקט געווארען א גרויסע אפערע די קאמיסיע, וואס איז ספעציעל געקומען פון ווארשא, כדי אויסצופארשען דעם ענין האט פערהערט דעם גאנצען בעאמטען פערזאנאל און האט אויך געזאמען אינפארמאציעס ביי א רייה עקספעדיציע פירמעס. דער היזק, וואס די מלוכה האט געליטען, איז נאך נישט פעסטגעשטעלט געווארען אבער מ׳זאגט, אז עס בעטרעפט ביז א מיליאן זלאטיס. די שולדיגע אין די אפערעס זענען די בעאמטע טאדעאוש בעלינסקי און זיגמונד ראקאווסקי.

ראקאווסקי וואוינט אין זגערזש. נאך זיין ארבייט אין אמט פלעגט ער יעדען טאג אוועקפאהרען קיין זגערזש. ער האט פערקעהרט מיט ווייניג מענשען. מיט א פאר יאהר צוריק האט ער געקויפט א גרויסען גוט הינטער לאדז און דאס די גאנצע צייט געמאכט דארט פערשידענע אינוועסטיציעס.

ביעלינסקי איז אינגאנצען אלט 26 יאהר. ער האט געפיהרט זעהר א ברייט און פערשווענדעריש לעבען און איז זעהר פאפולער אין די לאדזשער נאכט־לאקאלען. פאר זיין געליבטער פלעגט ער קויפען פוטערס און ציהרונג און האט איהר איינגעארדענט א לוקסוס־וואוינונג. לעצטענס האט ער זי פערלאזט און האט זיך אויסגעזוכט אן אנדערע. זי האט בעשלאסען און איהם זיך נוקם צו זיין און האט איהם געמסרט.

ביעלינסקי און ראקאווסקי זענען ארעסטירט.

געהיימניספול־ער מארד

4 טעג איז דער דערמארדעטער געלעגען אין זיין וואוינונג

(2) סעווערין אלשעווסקי האט זיך צוריק מיט 10 יאהר בעקענט מיט א געוויסע [illegible] קרעבטאוש, וועלכע האט זיך אריינגעצויגען אין זיין וואוינונג אויף אליעא 1. מאי 16. זיי האבען אפגעלעבט 9 יאהר צוזאמען. מיט א קורצער צייט צוריק האבען זיי זיך צוקריגט און קרעבטאוש האט זיך ארויסגעצויגען מיטנעהמענדיג מיט זיך אלע זאכען און כמעט דאס גאנצע מעבעל. אלשעווסקי האט א גאנץ יאהר געזוכט זיך איבערצובעטען מיט זיין געליבטער, אבער זי האט איהם נישט געקענט מוחל זיין, וואס ער פלעגט אפט שיכור׳ען און איהר שלעכט בעהאנדלען. מיט 2 חדשים צוריק האט ער זי דאך איבערגערעדט און זי איז צוריקגעקומען מיט איהם וואוינען. אבער צווישען זיי איז קיין שלום־בית אויך ווייטער נישט געווען. אין דער ווייגיליע־נאכט האבען זיי זיך יודער צוקריגט און אלשעווסקי איז אוועק צו זיין שוועסטער אויף יוליוש 23.

פרייטאג האט די סטרוזשקע פון הויז איהם געזעהען שטעהן אין פענסטער, מעהר האט איהם פון דאן אן קיינער נישט געזעהן. דער סטרוזש, וועלכער האט בעמערקט, אז קיינער געהט שוין נישט ארויס 4 טאג פון דער וואוינונג, האט וועגען דעם מיטגעטיילט דער פאליציי. מ׳האט אויפגעריסען די טיר און דארט געטראפען א שרעקליך בילד: די שאנק איז געווען צובראכען, דאס בעטגעוואנט האט זיך געוואלגערט איבערן שטוב, איבערן גאנצען שטוב זענען געווען צעווארפען פערשידענע קוך־מכשירים און נעבען דער שאנק איז געלעגען א דערמארדעטער, אלשעווסקי. די ארויסגעפענע פאגאטאוויע האט פעסטגעשטעלט, אז אלשעווסקי איז טויט.

אלץ ווייזט אן, אז ער האט געפיהרט א שטארקען קאמף, איידער ער איז דערמארדעט געווארען. בעת דער רעוויזיע האט מען אונטערן בעט געפונען א פערבלוטיגטע ברישווע און א מעסער. די פאליציי זוכט מאריאנא קרעבטאוש, ווייל מ׳רעכענט, אז זי וועט קענען עפעס אויפקלערען אין דער רעטועלהאפטער געהיימניש. די אויספארשונג ווערט געפיהרט.

מארד און זעלבסטמארד

דערשאסען די געליבטע און זיך אליין

(2) זייט 2 יאהר וואוינט אויף קאפערניק 4 דאס פארפאלק גרעגאוש 29 יאהר אלט און לעאקאדיא סמאזשין 27 יאהר אלט. דאס פארפאלק האט נישט געלעבט בשלום און מיט 3 וואכען צוריק האט די פרוי צוגענומען א העלפט פון דער איינארדנונג און מלבושים און איז אוועק וואוינען צו איהרע עלטערן אויף זאקאטנא 67. סמאזשין איז געווען א מייסטער אין [illegible] פאבריק פון לאנדא אויף גדאנסקא און פלעגט פערדינען ביז 300 זל. א וואך. מיט א קורצער צייט צוריק האט ער זיך בעקענט מיט עפעס א יונגער פרוי לאלא. זי פלעגט צו איהם אפט אריינקומען און פון די ווייהנאכטען געבליבען מיט איהם וואוינען צוזאמען.

זונטאג זענען צו סמאזשינען געקומען געסט. אזוי ווי דער הונד האט די געסט געשטערט, האט איהם סמאזשין אפגעפיהרט צום סטרוזש. די געסט האבען זיך געלאזט וואוילגעהן און האבען אויסגעטרונקען 8 ליטער שנאפס און 20 פלעשלעך ביר.

אין אווענד זענען די געסט אוועק און אין דער וואוינונג זענען געבליבען סמאזשין מיט זיין געליבטער. צווישען זיי, וועלכע זענען געווען שכור איז ענטשטאנען א קריגעריי. כדי מ׳זאל נישט הערען ווי זיי קריגען זיך, האט סמאזשין געלאזט שפילען דעם גראמאפאן.

אויף מארגען האט דער סטרוזש עטליכע מאל אנגעקלאפט, אבער קיינער האט איהם נישט געעפענט. ער האט גערעכענט, אז זיי שלאפען נאכ׳ן שיכור׳ען.

נעכטען האט דער סטרוזש ארויסגעלאזט דעם הונד. ער איז צוגעלאפען צו דער טיר און געגנעט וואיען. אזוי ווי אויך איצט האט קיינער נישט געעפענט, הגם אין טיר האט געשטעקט א שליסעל פון אינווייניג, האט דער סטרוזש סאלאטע מיטגעטיילט וועגען דעם אין פאליציי. די פאליציי האט פערארדענט אויפצוברעכען די טיר, און ווען מ׳איז אריינגעקומען אין צימער האט מען געזעהן ליגען אי זהעט סמאזשינען און אויף דער פאדלאגע נעבען בעט א פרוי. ביידע זענען געווען טויט. ביי סמאזשינען אין האנד איז געווען א רעוואלווער.

מ׳האט באלד ארויסגערופען די אויספארשונגס מאכט און כ׳ענען אנגעקומען אינטערעקטאר יאסעק, אויבער־קאמיסאר ווייער א. אנד. פראקוראר האוולאווסקי און האבען אנגעהויבען די אויספארשונג.

נאכ׳ן אפפאטאגראפירען די קערפער פון דער דערמארדעטער און זעלבסטמערדער זענען די קערפערס אפגעפיהרט געווארען אין שטעטישען פראזעקטאריום.

דערווייל איז נישט געלונגען פעסטצושטעלען ווער ס׳איז די לאלא. אויסער איהר נאמען ווייסט קיינער וועגען איהר גאר נישט. די אויספארשונג ווערט ווייטער געפיהרט.

(א) די ווייטערדיגע ענערגישע אויספארשונג האט פעסטגעשטעלט, אז די דערהרגעטע איז די 25־יעהריגע סטאניסלאווא פילעצקא פון [illegible] טערסקא 42.

פילעצקא איז געווען נישט אין די יאר אר שטענדיגע מיידלעך, ווי אזוי פילעצקא איז געקומען צו סמאזשינען ווייסט מען נאך ביז איצט נישט.

DOKTÓR

H. WOŁKOWYSKI

האט זיך איבערגעצויגען אויף

צעגעלניאנא 36, טעל. 216 90

ספעציעל־ארצט פאר הויט־ און ווענערישע קראנקהייטען. מענער־שוואכע, אלע ארט אנאליזען, עלעקטראטעראפיע, בעהאנדלונג מיט קווארץ־שטראהלען

נעמט אן פון 9 — 2 נאכמ. און פון 5 — 9 אווענט

פאר דאמען בעזונדערע ווארטע־צימער.

אונזערע נאהענטסטע קלו־פראגראמען!

„קעניג פון בעטלער"

Denis King i Janette, Mac Donald מיט

„ליבעס־פאראדע"

MAURICE CHEVALIER מיט

i Janette, Mac Donald.

„זינגער פון פאריז"

MAURICE CHEVALIER אין דער הויפט ראלע

„ווייסע שאטענס"

Raquel Torres i Monte Blue מיט

רעזשי: Van Dyke, שאפער פון פילם „טאנגייען".

„רעוואלוציע האליוואוד"

Karol Hanusz i Hanka Ordonówna מיט

„געשפענסט אין דער אפערע"

Gaston Leroux לויט ערצעהלונג פון Lon Chaney מיט

„CAPITOL" קלאנג־קינא

דעצעמבער

זון־אויפגאנג 7.45

זון־אונטערגאנג 3.28

מיטוואך

31

י"א

טבת תרצ"א

ניי־יאהר־וואונשען

וואיעוואדע יאשטשאלט וועט אננעמען פארשפעהער פון דער אדמיניסטראציע, מיליטער, גייסטליכע, זעלבסטפערוואלטונג, געזעלשאפטליכע ארגאניזאציעס, וועלכע ווילען איבערגעבען זייערע ניי־יאהר־וואונשען פאר׳ן מלוכה־פרעזידענט — דעם 1 יאנואר 1 א זייגער בייטאג.

(מ) דער פרעזידיום פון שטאט־ראט און מאגיסטראט וועלען אננעמען ניי־יאהר וואונשען אין לאקאל פון שטאט־ראט דאנערשטאג פון 12 ביז האלב 1.

נייער שטאטישער פאלקס־פארק

(מ) אין פערלויף פון היינטיגען זומער זענען גימנאכט געווארען פערשידענע פארבערייטונגען אויף איינצוארדנען דעם שטעטישען פאלקס פארק. ס׳זענען פארגעבערייטעט די פלעצער פאר׳ן ספארט־סטאדיאן, ס׳זענען פארפלאנצט געווארען 2 000 בוימער און פערזייהט געווארען 9 העקטאר באדען.

מלוכה־שטיצע

(מ) אין נאוועמבער האט דער אונטערסטיצונגס אמט ביים מאגיסטראט אויסגעצאהלט 42.450 זל. מלוכה־אונטערשטיצונגען פאר ארבייטסלאזע האט האבען אויסצוצאהלען פאמיליעס. יעדער פאמיליע האט בעקומען 30 זל.

(מ) אין פערלויף פון היינטיגען יאהר האט די קאנאליזאציע אפטיילונג ביים מאגיסטראט אויסגעפיהרט 9971 מעטער קאנאלען (אין 1929 י. — 5559 מ.) אין פערלויף פון יאהר זענען פערבונדען געווארען מיט דער קאנאליזאציע נאך 107 הייזער, צוזאמען ביז איצט — 268 הייזער.

אין פערלויף פון יאהר זענען אויסגעגעבען געווארען 4 247.157 זל. און דעם אויף ארבייטסלוין 3.036.813 זל.

פערשידענעס

נעכטען האבען די היגע מלוכה־אמטען בעקומען א פעראָרדנונג פון אינערן־מיניסטעריום, אז צו אלע אמטליכע שטעמפלען זאל מען געברויכען רויטען כויש. די פעראנענע זאפאסען פון בלויען טויש קענען אויסגענוצט ווערען.

אפטייקעו

היינטיגע נאכט־דיזשורען

(2) קאספערקעוויטש (זגערזשער 54); יורשים שימקעוויטש (קאפערניק 26); זאנדערלעוויטש (פיעטריקאווער 25); סאקאלאוויטש און שאט (פשעיאזד 19) ליפעק (פיעטריקאווער 193); ריכטער און לאבארטש (11 ליסטאפאד 86.

היינט און פאר"ג. טעג!

פילם פון רייצענדע מעלאדיעס, לידער און סענטימענטען

נור דיך האב איך געליבט

דראמע געשעהען אויפ׳ן גרונד פון די איצטיגע בעציהונגען, פרויען־עמאנציפאציע און צאהלרייכע טראגעדיעס פון היימישען לעבען. דאס דאזיגע לעבען פון אנ׳ארטיסטקע!

טריומפען און ליבעס־אפגלאנץ ציהען צו דער ביהנע אין די ליבע פון א מוטער צו קינד און מאן.

אין די הויפטראלען:

MADY CHRYSTIANS, HANS STÜWE

אויסער׳ן פראגראם: פליישער־קאמעדיע א. נ. „ווי ליכט ט׳איז אין זומער" אין אקטועלע נייעס פון לאגר.

אנהויב אין געווענליכע טעג 4 אכמיטאג שבת, זונטאג און יום־טוב 1 א זייגער בייטאג

פאפולערע פרייזען.

פון דער עלעקטראווניע

די עלעקטראווניע טיילט מיט, אז פון דעם 2-טען יאנואר 1931 וועלען ארויסגעגעבן ווערען דעם פערזאנאל, וואס ארבייט אין דער שטאט לעגיטימאציעס פון רויזא קאליר מיט פאטאגראפיעס, וועלכע זענען פערזעהען מיט פירמע-פלאמבעס און אונטערשריפטען פון דער דירעקציע. די ביז-איצטיגע לעגיטימאציעס זענען נישט גילטיג. די דירעקציע בעט צו פאדערן ביי יעדען בעאמטען די לעגיטימאציע, ווייל פאר מיסברויכען פון פערזאנען, וועלכע האבען נישט קיין לעגיטימאציעס וועט די עלעקטראווניע נישט זיין פעראנטווארטליך. די ראזא-לעגיטימאציעס וועלען גילטיג זיין ביז'ן סוף 1931.

פראצעס ביי פערמאכטע טירען

(ב) אין קרייז-געריכט איז פארגעקומען א פראצעס ביי פערמאכטע טירען. דער 39 יאהריגער קארל שוויאנדערסקי איז גמשפט געווארען פאר פערגוואלדיגען די 15-יאהריגע מאריאנא קאזשעל.

שוויאנדערסקי איז א באהן בעאמטער.

קאזשעל האט בעזוכט ארבייט און אזוי ווי ס'איז געווען שפעט, איז זי געבליבען ווארטען אויף דער באהן-סטאציע. ביינאכט האט איהר שוויאנדערסקי פערבעטען אין זיין צימער און דארט געוואלט זי פערגוואלדיגען. דאס מעדעל האט געשטעלט א ווידערשטאנד. דערווייל זענען צופעליג אריינגעקומען א פאליציאנט און א באהן-בעאמטער און האבען דאס מעדעל אפגעראטעוועט.

דאס געריכט האט שוויאנדערסקין פערמשפט אויף 3 חדשים טורמע.

געשאסען אויף „וויוואט" און געטראפען א מענשען

(—) אנ'ארבייטער פון דער זוטע „האריטנזיא" אין פעטריקאוו האט איינגעארדנט א חתונה. בזמן די געסט זענען געפאהרען צים קאשציאל, האט איינער פעליקס סראווינסקי אנגעהויבען שיסען אויף וויוואט.

א קויל האט געטראפען דעם פארבייגעהענדען פוהרמאן שמואל רובינשטיין, וועלכער איז געפאלען א שווער-פערוואונדעטער. מ'האט דעם פערוואונדעטען אפגעפיהרט אין שפיטאל, דער שפור'צר ס-איוויטסקי איז דערווייל ארעסטירט.

ארץ-ישראל אקאדעמיע

צום 10-יעהריגען יובילעאום פון „קרן-היסוד".

עס ווערען שוין געמאכט די הכנות צו דער פייערליכער ארץ-ישראל אקאדעמיע, וואס ווערט איינגעארדענט צוליב דעם 10-יעהריגען יובילעאום פון „קרן היסוד" – מיטוואך דעם 7 יאנואר אין פילהארמאניע זאל.

אין דער אקאדעמיע וועט זיך בעטייליגען דער הויפט-דירעקטאר פון קרן היסוד אין ירושלים דירעקטאר לייב יפה, וועלכער וועט לעקציעס אין פוילען, צו דער אקאדעמיע ווערען איינגעלאדען דעלעגאציעס פון פערשידענע ארגאניזאציעס און געזעלשאפטליכע אינסטיטוציעס. עס ווערט אויך געזארגט פאר א באהעריגער דעקאראציע פון זאל.

פערזאמלונג פון איינשפאן-בעזיצער

די טאג איז אין פעראיינס-לאקאל וואיל זשאנסקא 19, אינטערן פארזיץ פון ח' פיוויל צוקער, פארגעקומען א פערזאמלונג פון אלע מיטגלידער איינשפאן-בעזיצער. נאכדעם ווי עס איז אויסגעהערט און בעשטעטיגט געווארען דער בעריכט פאר די לעצטע 3 חדשים, איז אנגענומען געווארען א בעשלוס צו שאפען א נויט-פאנד פאר די מיטגלידער. צו דעם צוועק זענען אלע מיטגלידער בעשטייערט געווארען מיט איין גילדען א חודש. די זאמלונגען האבען זיך שוין אנגעהויבען.

דאס יודישע טעאטער וועט עטליכע וואכען נישט שפילען

פאול בוזאטאוו האט נעכטען פערענדיגט זיינע גאסטשפילען אין לאדז און פאהרט ארויס אויף א טורנעע איבער פוילען. דער יודישער טעאטער-סעזאן איז דערמיט בכלל איבערגעריסען געווארען אויף עטליכע וואכען, ווייל צוליב קארנאוואל-צייט, איז ליידער פאר א יודישען טעאטער נישט פערהאן קיין זאל וואו צו שפילען.

די פארשטעלונגען וועלען בענייט ווערען דעם 17. פעברואר ה. י. אונטער דער דירעקציע פון א. שטאקפעדער.

Dr. Z. Rakowski

ספ. פאר אויערן-, נאז-, האלז- און לונגען-קראנקהייטען
קאנסטאנטינער 9, טעלעפאן 127-81.
שפרעכשטונדען פון 1–2 און פון 5–7. נעמט אויך אן
אין דעמב. יצחק נאראטאוויטש 17 פון 10–11 און פון 2–5.

זאל פילהארמאניע

פרייטאג, דעם 2-טען יאנואר 1931, 8.30 א זייגער אווענד

חיה'לע גראבער

געוו. שוישפילערין פון מאסקווער „הבימה"

אין ליד און דראמע:

קינדער-לידער — גאסען און גנבים-לידער
פאלקס-בילדער — חסיד'ישע נגונים.

ביים קלאוויר: אינגאצי ראזענבוים.

בילעטען צו בעקומען ביי דער קאסע פון זאל פילהארמאניע.

נייע פעראָרדנונגען וועגען פאסט-פערקעהר קיין רוסלאנד

לויט דער לעצטער פעראָרדנונג פון דער סאוויעטישער מאכט קאן מען שיקען קיין רוסלאנד פאלגענדע פאסט-פאקעטען מיט פראדוקטען.

במשך פון איין יאהר אויף איין אדרעס קאן מען שיקען נישט מעהר ווי 5 קילא ברוטא — רייז, מעהל, אלערליי גרויפענס, לאקשען, פעטס און פרוכט (צאהל-אפצאהל 20 פראצ. פון ווערט פון דער סחורה). האניג (10 רובל פון א קילא צאהל-אפצאהל), קאנדיטאריי אויסארבייטונגען, געבעקס, מצה, קאנסערווען (10 רובל פון קילא), פלייש און פלייש-פראדוקטען (3 רובל פון קילא), פיש און איקרע (100 פראצ. פון ווערט פון דער סחורה), קוך-זאלץ (3 רובל פון קילא), פישטראן (50 פראצ. פון ווערט פון דער סחורה).

נישט מעהר ווי צוויי קילא קאן מען שיקען קאפע, קאקאא, ציקאריע (15 רובל פון א קילא) און טיי 150 פראצ. פון ווערט פון דער סחורה).

נישט מעהר ווי איין קילא קאן מען שיקען זייף (250 רובל צאל).

אויבערשטע געשטריקטע מלבושים קאן מען שיקען נישט מעהר ווי איין קאמפלעט זאקען און שקארפעטען נישט מעהר ווי צו 6 פאר (125 רובל פון א קילא), שיך קען מען שיקען בלויז איין פאר (150 רובל פון א קילא), הענטשקעס — 3 פאר (150 רובל א קילא). מען קאן אויך שיקען צוויי הוט א יאהר (צו 50 רובל פון איין הוט).

דער צאל ווערט אויפגענומען פון נעטא וואג פון פאקעט, דעם צאל-אפצאהל קאן מען איבערשיקען דורך א באנק דורך פאסט אדער טעלעגראף.

4 פערזאן האבען „אפגעטריבען"

(2) יוזעפא גזשעלאדקא איז מעוברת געווארען פון סטעפאן נאלבזשאק, ווען ער האט זיך וועגען דעם דערוואוסט, האט ער איהר געגעבען 30 זל., אז זי זאל „אפטרייבען". איהרע א בעקאנטע יוזעפא לאשקעוויטש און איהר געליבטער יאן מאנישקא פון אזארקאוו האבען איהר געמאכט אנ'איינשפריצונג.

גזשעלאנדקא איז קראנק-געווארען און איז אפגעלעגען ביי לאשקעוויטש 3 וואכען. ווען זי איז אהיימגעקומען, האבען איהר די עלטערען ארויסגעטריבען.

די אזארקאווער פאליציי האט צוזאמענגעשטעלט א פראטאקאל געגען אלע 4, פאר אפטרייבען ביי א מעוברת'ער, וואס איז געווען אין אכטען חודש, און נעכטען איז דער פראצעס פארגעקומען אין היגען קרייז-געריכט.

דאס געריכט האט גזשעלאנדקא און נאלבזשאק פער'משפט צו 3 חדשים טורמע יעדען און מאנישקא מיט לאשקעוויטש צו 5 חדשים טורמע. דאס אויספיהרען די שטראף איז אפגעלעגט געווארען אויף 5 יאהר.

פראצעס וועגען א געשלעג בעת אנ'ארבייטער דעמאנסטראציע

(א) דעם 19. אקטאבער איז אין „ספלענדיד" פארגעקומען אנ'אקאדעמיע. נאך דער אקאדעמיע האט זיך ארגאניזירט א דעמאנסטראציע צום קבר פון אומגעקומענעם זעלנער. ביים רוג פיעטריקאווער און נארוטאוויטש-גאס איז פארגעקומען א צוזאמענשטויס צווישען די דעמאנסטראנטען מיט אנ'אנדער גרופע. די פאליציי האט דאן פערהאלטען פינף פערזאן, מיטגלידער פון דער פ.פ.ס.-מיליץ, — לעאן מאלינאווסקי 37 י. א., טאדעאוש קאוטסקי 27 י. א., מיכאל בוליקאווסקי 38 י. א., וולאדיסלאוו שטשעפענטעק 31 י. א. און וולאדיסלאוו סוויניג 26 יאהר אלט.

נעכטען זענען זיי אלע 5 גע'משפט געווארען אין שטאטישען געריכט פאר שטערען די עפענטליכע רוהע און צושלאגען דעם פאליציאנט יוזעף וואלני. ס'זענען אויסגעהערט געווארען 4 עדות פון דער בעשולדיגונג און 8 פון דער פערטיידיגונג. שטשעפענטעק איז פער'משפט געווארען אויף 3 חדשים טורמע, סוויניג אויף 2 חדשים די איבריגע זענען בעפרייט געווארען.

פערלענגערט די שקל-אקציע תרצ"א אויף נאך 7 טאג

אין צוזאמענהאנג דערמיט, וואס אין פוילען האט זיך די היי-יעהריגע שקל-אקציע תרצ"א אנגעהויבען שפעט, צוליב די פארגעקומענע סיים- און סענאט-וואהלען, האט זיך דער צענטראלער שקל-פערבאנד געווענדעט צו דער עקזעקוטיווע פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע אין לאנדאן מיט א דרינגענדער ביטע צו פערלענגערן אויסנאהמסווייזע פאר פוילען, דעם טערמין פון דעם שקל-פערקויף, וועלכער איז געווען בעשטימט פאר דער גאנצער וועלט אויף דעם 31. דעצעמבער ה"י אויף נאך א וואך צייט, כדי צו ערמעגליכען פאר פוילען צו פערשפרייטען דעם ארויסגעלעגטען אויף איהר קאנטינגענט פון מינימום 100 טויזענד תרצ"א שקלים.

נעכטען האט דער צענטראלער שקל-פערבאנד ערהאלטען א טעלעגראפישע מיטטיילונג, אז די עקזעקוטיווע איז מסכים, אויסנאהמסווייזע פאר פוילען, צו פערלענגערן דעם בטערמין אויף שקלים-פערשפרייטען, העכסטענס 7 טאג, ד. ה., אז דעם 7-טען יאנואר 1931 מוזען ענטגילטיג פערענדיגט ווערען אלע שקל חשבונות פון תרצ"א און גלייך איבערגעשיקט ווערען צו דער שקל-צענטראלע.

א דוד הערמאן-טעאטער

(א נייע בעוועגליכער יודישער קונסט-טעאטער)

דער בעוואוסטער רעזשיסער און אינסצעניזאטאר דוד הערמאן, צוזאמען מיט'ן פרעזידער פון דער ווילנער טרופע, יוסף קאמיען, וועלכער איז מיט א קורצער צייט צוריק ארויסגעטראטען פון די ווילנער האבען געשאפען אנ'ערנסטען בעוועגליכען יודישען קונסט-טעאטער, מיט א רעפערטואר פון די בעסטע יודישע און איירא‌פעאישע שרייבער.

ווי מיר ווערען געוואויר האבען אין דעם קיום פונ'ם דאזיגען טעאטער, א גרויסען חלק און פערדינסט, א גרופע פריינד פון דוד הערמאן, וועלכע האבען די ערשטע פרעמיערע כמעט איינגאנצען פינאנסירט און מעגליך געמאכט, אז שוין דעם 1-טען יאנואר 1931 זאל דאס טעאטער אנהויבען צו שפילען איבער די גרעסערע שטעט פון פוילען די טרופע פאהרט איצט ארויס מיט דער ערשטער פרעמיערע „ראסע" פונ'ם בעוואוסטען האלענדישען דראמאטורג יאן פאבריציוס. די דראמע איז געשפילט געווארען מיט גרויס דערפאלג אויף די בעסערע איירא‌פעאישע ביהנעס, און איז לעצטענס דער שלאגער פון דער ענגלישער ביהנע.

אין „ראסע" ווערען בעהאנדעלט „ראסע און רעליגיע פראבלעמען". די האנדלונג קומט פאר אין אינדיען, און שטעלט פאר דעם קאנפליקט צווישען איירא‌פייער און הינדוסען, וואס איז ביים היינטיגען טאג זעהר אקטועל.

צו דעם טעאטער זענען צוו. אנד. אנגאזשירט געווארען די בעקאנטע ארטיסטען: דינה קעניג, רבקה נערה, יחיאל ראקאוו.

דעקאראציעס און קאסטיומען האט פראיעקטירט און אויסגעפיהרט דער טאלאנטפולער מאלער יצחק ברוינער. דער ערשטער אויפטריט פונ דוד הערמאנס טעאטער וועט פארקומען דאנערשטאג, דעם 1. יאנואר אין טשענסטאכאוו.

קופאן

אויף א יורידישער עצה

גילטיג מיטוואך, דעם 31-טען דעצעמבער

א בעקאנטער יוריסט ערטיילט יורידישע עצות פון 3 ביז 4 א זייגער נאכמיטאג אין רעדאקציע פון אונזער צייטונג, פיעטריקאווער 21.

אינטערעסאנטע פראגעס ווערען דורך די קאלומן פון דער צייטונג מיטגעטיילט.

דעם קופאן פון „נייעס פאלקסבלאט"

— פון דעם זעלבען טאג. —

די פרעהליכע סילוועסטער-פארשטעלונגען אין „ארזט"

„ארזט" בעגעגענט היינט דאס נייע יאהר מיט הומאר, זארגלאזיגקייט און פרעהליכקייט. אין א ספעציעלען פראגראם וועט דער „א-ר-ז-ט"-אנסאמבל צווינגען די צושויער צו פערגעסען אן די אלטע צרות און וועט געבען גוטע האפנונגען אויף דער צוקונפט. ס'זענען צוגעגרייט געווארען סאמע לאך-באמבעס, איינע שטארקער פון דער אנדערער.

די פארשטעלונגען, אין וועלכער ס'נעהמט אנטייל דער גאנצער אנסאמבל הויבען זיך אן 9.30 און 11.30 אווענד.

היינט סילוועסטער-אווענד לטובת די שולען און קינדערהיימען ביים מעדעם-קוראטאריום

היינט גרייט זיך לאדז אזוי גוט ווי אלע יאהר צו פייערן דעם סילוועסטער-אווענד. נישט געקוקט אויף דעם שווערען קריזיס, אדער אפשר טאקע דורכדעם קריזיס ווילען מענשען פערברענגען דעם אווענד אין יאהר, לוסטיג און פרעהליך.

א בעזונדער גרויסען אינטערעס האט ארויסגערופען אין שטאט דער סילוועסטער-אווענד, וואס קומט פאר אין די זאלען פון דייטשען האנדעלס-אנגעשטעלטען פעראיין, אל. קאשטשושקא 21. אויף דעם אווענד איז פארגעזעהען זעהר א רייכער פראגראם, צוויי ארקעסטערס. ספעציעלע אינטערעסאנטע פערווייל-נומערן, פערשידענע אטראקציע-נומערן. קיאסקען א. אז. וו., א. אז. וו.

די איינקונפטען פון דעם אווענד זענען בעשטימט פאר די שולען און קינדערהיימען ביי דעם מעדעם-קוראטאריום. ס'איז צו דערוואַרטען, אז דער אווענד וועט א דורך מיט אנ'אויסערגעוועהנליכען ערפאלג.

היינט א אווענד לטובת די בראכאוו-שולען

היינט ביינאכט קומט פאר אין די זאלען פון לעהרער-פעראיין, פאלודניאווא 3 א גרויסער פערווילונגס-אווענד. די הכנסה איז בעשטימט פאר די בראכאוו-שולע דאין לאדז.

ראדיא-פראגראם

מיטוואך ד. 31 דעצעמבער

11.58 צייט סיגנאל. 12,05 גראם פאן-פלי-טען, 13.15 טאג-פראגראם, קינא אין טעאטער רעפערטואר, 15,35 סקויטעי-פירטעל-שעה, 15,50 ראדיא-כראניק, 16,15 א פירטעל שעה פאר די יונגסטע, 16,45 גראמאפאן-פליטען, 17.15 פארלעזונג, 17,45 פאפולערער קאנצערט, 18,45 פערשידענעס, 19,10 קאמוניקאט פון דער לאדזער האנדעלס קאמער, פראגראם אויף מארגען 19.25 גראמאפאן-פליטען, 19,35 ראדיא-זשורנאל, 19.50 גראמאפאן-פליטען, 20,00 פארלעזונג פון ווארשא, 20,15 מוזיקאלישער פעליעטאן, 20,30 טראנס-מיסיע פון קראקא, 22.00 יוליוש קאדען באנדראווסקי וועט לייענען א פעליעטאן „אין סילוועסטער וואכט", 22,15 קאמוניקאטען, 22,30 געזאמטע סילוועסטער-אודיציע פון אלע פוילישע סטאציעס. רעק-אנסאמבל פון אויכל זנדישע סטאציעס.

Doktór **KLINGER**

ספעציאל-ארצט פאר הויט ווענערישע
אין האר-קראנקהייטען

ANDRZEJA 2, tel. 132-28

צוריקגעקעהרט

נעהמט אן פון 9 ביז 11 און פון 5 ביז 8 אווענד.
אין „לעטשניצע פיעטריקאווער 62" פון 1-2 נ"מ.

DR. MED. **H. LUBICZ**

ספ. פאר הויט, ווענערישע און געשלעכטס-קראנק.
אויף צעגיעלניאנא 43, טעל. 141 32
עמפפאנגס-שטונדען 8–10, 12–2, און 5–8 זונטאג
און יו"ט 9–1. פאר דאמען בעזונדערע ווארטע-זאל

DR. MED.

L. Pikielny

אוראלאג

ספעציאל-ארצט פאר נירן, בלאז און אורין-קראנקה

NAWROT 8, tel. 2,19-90

נעמט אן פון 12–1 און פון 4–7 ביינאכט.

ניי'ער פאלקסבלאט

דער יודישער האנדווערקער

ניי'ער פאלקסבלאט

וועכענטליכע אפטיילונג געווידמעט דער יודישער פראדוקטיווער ארבייט

די סכנה פון צעכען-געזעץ פאר יודישע האנדווערקער

נישט אומזיסט איז געווען די שרעק פון די אַרבייטענדיגע יודען אין פוילען, צוליב'ן דערשייגען פון אינדוסטריע-געזעץ פון 7-טען יוני 1927, וואָס איז פעראָפענטליכט געוואָרען אין „דזשענניק-אוסטאַוו" נומער 53, און איז אַריין אין קראַפט דעם 15-טען דעצעמבער 1927. די איינפיהרע"ס פון געזעץ, געוו. פרעמיער באַרטעל און געוו. האַנדעלס-מיניסטער קוויאַטקאָווסקי, האָבען געטרייסט, אַז אין דייטשלאַנד און עסטרייך איז שוין דער אינדוסטריע-געזעץ איינגעפיהרט און מיש'ן איינפיהרען דעם געזעץ אין פוילען וועט זיך אָנהויבען אַ נייע ערא, אַן'אויפלעבונג פאַר אַלע פראָדוקטיווע עלעמענטען אין פוילען. דריי יאָהר צייט האָבען דעריבער די יודישע האַנדווערקער מאַסענווייז געשטראָמט אין די קאָמונאַלע און מלוכה-אינסטיטוציעס, כדי צו קריגען „האַנדווערקער-קאַרטעס" און „איינמעלדונג-קאַרטעס" און ביז היינט בעזיצען נאָך נישט אַ גרויסע טייל האַנדווערקער די געהעריגע קאַרטעס, ווייל מ'מאַכט זיי שוועריגקייטען מיט'ן צושטעלען פערשידענע דאָקומענטען, און מ'צווינגט אַ סך פון זיי צו שליסען די וואַרשטאַטען.

די האַנדווערקער-קאַמערען זענען צוואַנגס-אינסטיטוציעס און זיי האָבען רעכט אַרויסצוגעבען פעראָרדנונגען די צעכען און די לעצטע מוזען דאָס אויספיהרען. אַרט. 168 זאָגט: יעדער האַנדווערקער, צי ער וויל צי ער וויל נישט, מוז זיין אָנגעשלאָסען אין דער האַנדווערקער-קאַמער. ווער ס'הויבט אָן זעלבסשטענדיג פערנעמען זיך מיט מלאכה, מוז בעווייזען דער אינדוסטריע-מאַכט פון דער ערשטער אינסטאַנץ, אַז ער בעזיצט פאַכמענישע פעהיגקייט, צושטעלענדיג אַ צייגניש, אַז ב'האָט געאַרבייט לפחות דריי יאָהר אַלס געזעלען (שעלאַדניק). אָנעהמען אויף לעהרע צו האַנדווערקער און אָנפיהרען מיט דער פּראַקטישער אויסבילדונג פון לערן-יונגלעך קענען נאָכ'ן 15-טען ה. ח. נאָר די, וועלכע האָבען זיך עקזאַמינירט מיט אַ גינסטיגען רעזולטאַט און בעזיצען אַ מייסטער-דיפּלאָם. דער צעך קען בעגרעניצען די צאָל לערן-יונגלעך, אין פערהעלטניש צו דער צאָהל געזעלען, וואָס זענען בעשעפטיגט אין דער אונטערנעהמונג; די בעגרענצונג קען געמאַכט ווערען נאָר צוליב דעם, כדי לערן-יונגלעך זאָלען נישט פערוואַנדעלט ווערען אין פשוטע אַרבייטער, נאָר זיי זאָלען האָבען די מעגליכקייט זיך גוט אויסצולערנען די מלאכה.

איטליכער האַנדווערקער מוז שליסען קאָנטראַקטען מיט זיינע לערן-יונגלעך, די צעכען בעדאַרפען שאַפען שיד-געריכטען פון מייסטערס און געזעלען און די בעשלוסען פון די שיד-געריכטען זענען פערפליכטענדיג פאַר ביידע צדדים און ס'גיט דאָס רעכט מיט צוואַנג הייסען דעם פערמשפטען זיך אונטערצוואַרפען דעם פסק.

דער שטרענגסטער אַרטיקעל פון אינדוסטריע-געזעץ איז דער פּאַראַגראַף 126: פּערזאָנען, וועלכע פיהרען אָן מיט אינדוסטריע און זענען עובר אויף די פעראָרדנונגען פון געזעץ, קען די מאַכט בעשטראָפען מיט פערצעהן טעג אַרעסט אָדער ביז 1000 זל. שטראָף.

פון אויבען-אָנגעוויזענעם שטרענגען געזעץ איז צו זעהען, אַז די 150 טויזענד יודישע האַנדווערקער אין פוילען שטעהט פאַר אַן'ערנסטע סכנה, און דערצו נאָך אין אַזאַ שרעקליכער צייט, ווען די מעכאַניזאַציע פון די בעקערייען איז אַריין אין קראַפט מיט דער גאַנצער שאַרפקייט, דאָס צעכען-געזעץ און די האַנדווערקער-קאַמערען הייגגען איבער אונזערע קעפּ ווי דער דאָמאַקלעס-שווערד, ווען די שטייערען פרעסען אַרויס ביי אונז דאָס לעצטע ביסעל זאַפט און בלוט און רואינירען אונז. אָט די אַלע פּראָבלעמען לייגען זיך אויף אונז שווער ווי בליי.

ב. מעלניצקי.

שניידער עקזאַמענס אין קאַליש

אין קאַליש זענען פאָרגעקומען די עקזאַמענס פון שניידער, די עקזאַמענאַציאָנס-קאָמיסיע וועלכע איז בעשטאַנען פון די ה"ה וויצע-פּרעזידענט פון דער לאָדזער האַנדווערקער-קאַמער ב. קאַזשימיערסקי, אנטשאַקאָווסקי און מאַיעווסקי זענען אַרויסגעפאָהרען קיין קאַליש. צו די עקזאַמענס האָבען זיך געמאָלדען 25 מיטגלידער פון שניידער-צעך. די עקזאַמענס האָט אויך בייגעוואוינט דער עלטסטער פון קאַלישער שניידער-צעך צאַמבער. אַלע 25 שניידער האָבען דעם הנחה-עקזאַמען אויסגעהאַלטען און בעקומען דעם טיטול מייסטער.

אין אָווענד איז אין צעך פאָרגעקומען אַ באַנקעט אין וועלכען ס'האָבען זיך אויך בעטייליגט די מיטגלידער פון דער עקזאַמינאַציאָנס-קאָמיסיע.

פוילישע שיך פון האַנד-אויסאַרבייטונג

דאַרפען געפינען פאַר זיך אַנ'אַפּזאַץ אין אויסלאַנד

צו דער כאַלופּניקעס-אויסשטעלונג אין וואַרשאַ

צוריק מיט אַ יאָהר האָט די טשעכישע שיך-פאַבריק פון באַט געעפענט אין לאָדז אַ דעטייל-פערקויף פון איהרע אויסאַרבייטונגען. די פאַבריק האָט פערשטאַנען די קונסט פון גרויסע רעקלאַמע פון שעהנע אויסשטעלונגען, האָט טאַקי פערקויפט ביליגער און האָט באַלד זיך ערוואָרבען אַ גרויסע קליענטעל. אין פערלויף פונ'ם יאָהר האָט די פאַבריק אין פוילען געעפענט 10 געשעפטען, וועלכע ענטוויקלען זיך גוט.

זייער עקזיסטענץ און נאָרמאַלע ענטוויקלונג האָבען געצוואונגען די אָרטיגע מעכאַנישע שיך-פאַבריקען, די הורטאָווניקעס און דעטאַליסטען זיך צוצופּאַסען צו דער נייער לאַגע — קודם-כל מאַכען ביליגער די שיך. דאָס איז דערגרייכט געוואָרען מיט צווייערליי מיטלען: מ'האָט אָנגעהויבען אויס אַרבייטען שיך פון אַ ביסעל ביליגערער קוואַליטעט און בעגניגענען זיך מיט קלענערע פּערדינסטען. מ'האָט זיך אָנגעהויבען בעמיהען וועגען קרעדיטען און ווען די בעמיהונגען זענען טיילווייז געלונגען, האָט מען אָנגעהויבען אַפילו צו פערגרעסערען די פּראָדוקציע פון מעכאַנישע שיך. אין פערלויף פון יאָהר זענען שיך אין דורכשניט ביליגער געוואָרען מיט דרייסיג פּראָצענט. און דאָס האָט אַ גרויסע בעדייטונג פאַר אונזער פּעראָרימטען קאָנסומענט.

שווערער איז די לאַגע פונ'ם שוסטער-כאַלופּניק, וואָס אַרבייט אויס מיט די הענד אַ גוטען שיך. די פּרייז-דיפערענץ צווישען האַנד און מעכאַנישע אויסאַרבייטונג דערגרייכט ביז 40 פּראָצענט און ס'איז דעריבער פערשטענדליך, אַז די האַנד-אַרבייט פערלירט אַלץ מעהר איהר פּערווענדונג. ס'שאַפט זיך אַ לאַגע ווען די געזעלען וועלען פאַר זיך זוכען בעשעפטיגונג אין די מעכאַנישע פאַבריקען און די מייסטערס וועלען אַליין קוים בעקומען בעשעפטיגונג פאַר זיך. כדי דאָס פאַך זאָל זיך איינהאַלטען מוז מען זיך פערטראַכטען וועגען נייע אָפּזאַץ-מעגליכקייטען פון די האַנד-אויסאַרבייטונגען.

דאָ קומט אין בעטראַכט אויסלאַנד. טראָץ דער גרויסער פערשפּרייטונג פון מעכאַנישע שיך, זוכט מען דאָרט אויסגעאַרבייטע מיט דער האַנד, און זיי ווערען אָפּט אויסגעאַרבייט טאַקע דורך געזעלען, וואָס שטאַמען פון פוילען און האָבען זיך שוין פערשאַפט אַ מאַרקע. אין די פעראייניגטע שטאַטען פון אַמעריקע זוכט מען אייראָפּעאַישע שיך, און דער צאָל דאָרט אויף שיך איז אַ גאַנץ אומבעדייטענדער. דאָס איינפיהרען דאָרט אונזערע שיך וועט נישט אָנקומען לייכט, ווייל הייגע פון די דאָרטיגע סוחרים האָט דערוויל נישט קיין אינטערעס אַריינצופיהרען נייע סאָרטען שיך, בפרט אַזעלכע, וואָס קיינער קען זיי נאָך נישט. אָבער מ'וואָלט געקענט דאָרט שאַפען אייגענע דעטייל-געשעפטען אין אַ פּאָר גרעסערע פּונקטען. פאַר אַ פּאָר שיך וואָלט מען דאָרט געקענט קריגען 11—12 און מעהר דאָלאַר. אַזוי, אַז ס'וואָלט זיך קאַלקולירען דאָס איינפיהרען דאָס נייע געשעפט. קיין קליענטעלע וואָלט נישט געפעהלט. אויף צו פערברייטערען דאָס געשעפט וואָלטען דאַן געקאָנט אויסגעוואַקסען ווערען קאַפּיטאַלען שוין אין אַמעריקע גופא.

דאָס זעלבע קאָן געפּרובט ווערען אין דרום-אַמעריקע, אין לאָנדאָן און אַפילו אין פּאַריז.

ס'דאַרפען נאָר געמאַכט ווערען די ערשטע שריט, די אויסשטעלונג אין וואַרשאָ פון די כאַלופּניקעס-אויסאַרבייטונגען, וואו די שיך-פּראָדוקציע וועט וואַהרשיינליך ענטשפּרעכענד רעפּרעזענטירט זיין דאַרף געבען דעם שטויס דערצו.

די האַנדווערקער-פערטרעטער דאַרפען זיך מיט דער פראַגע פעראינטערעסירען און נישט אַדורכלאָזען די גינסטיגע געלעגענהייט אָנצוהויבען אַ וויכטיגע אַקציע, וועלכע קען ראַטעווען פון אונטערגאַנג אַ בעדייטענדען צווייג פון אונזער האַנדווערקערטום.

ס. ר.

—=II II—

דער יודישער האַנדווערקער-צוזאַמענפאָהר פון דער לובלינער וואָיעוואָדזשטווע

אין לובלין איז פאָרגעקומען אַ צוזאַמענפאָהר פון אַלע יודישע האַנדווערקער-אָרגאַניזאַציעס אין דער לובלינער וואָיעוואָדזשטווע, גערופען דורך דעם קלוב פון די יודישע ראַטמענער ביי דער האַנדווערקער-קאַמער.

דער ראַטמענער-קלוב ווייזט אַרויס אַ זעהר אינטענסיווע טעטיגקייט.

דער קלוב האָט אויסגעקעמפט אַ פערקלענערונג פון דער ענזאַמען-טאַקסע כמעט אויף העלפט, האָט צוגעצויגען צו הילף דעם יודישען האַנדווערקערטום אַ גאַנצע רייה יודישע קאָאָפּעראַטיווע האַנדווערקער-בענק אין לובלין און אויף דער פּראָווינץ, וואָס מאַכט מעגליך פאַר דעם גרעסטען טייל יודישע בעלי-מלאכות דאָס צוטרעטען צו די עקזאַמענס, וועלכע זענען אייגענטליך די שווערסטע לאַסט פון צעכען-געזעץ.

די רעזולטאַטען פון דער טעטיגקייט זענען היינט זעהר גוטע. אין פערלויף פון גאָר אַ קורצער צייט זענען דורך דעם קלוב צוגעשטעלט געוואָרען צום עקזאַמען צירקא 1500 יודישע קאַנדידאַטען פון וועלכע 450 זענען שוין עקזאַמינירט געוואָרען און די רעשט וועט אין פערלויף פון קומענדיגען חודש עקזאַמינירט ווערען.

אין די האַנדווערקער-אָרגאַניזאַציעס

קריין פון צעכען-עלטסטע נעשאַפען געוואָרען ביים האַנדווערקער פערבאַנד (פּאָלודניאָווא 4)

אין לאָקאַל פון האַנדווערקער פערבאַנד (פּאָלודניאָוואַ 4) איז פאָרגעקומען אַ קאָנפערענץ פון פערוואַלטונגען פון די יודישע צעכען אין לאָדז. נאָכ'ן אַרומרעדען אַ רייה וויכטיגע אַקטועלע האַנדווערקער ענינים איז בעשלאָסען געוואָרען צו שאַפען אַלס אַ שטענדיגע אינסטיטוציע אַ קריין פון צעכען עלטסטע, וואָס זאָל אָנפיהרען מיט אַלע ענינים, וואָס זענען נוגע די צעכען, האַנדווערקער-קאַמער און אַנד.

אינ'ם קרייז געהען אַריין אַלע צעך-עלטסטע און זייערע פערטרעטער. זייער אָנשלוס צו דער אינסטיטוציע האָבען געמאָלדען די פאָלגענדע צעכען: שטעפּער, טישלער, פריזיער, קירזשנער, בלעכער, טאַפּעצירער, רימער און זאָטלער, מאַלער, הייטעל-מאַכער, לעקעך-בעקער, מעטאַל און די אָרגאַניזאַציאָנס-קאָמיסיעס פון די צעכען, וואָס האַלטען זיך אין אָרגאַניזירען: קאַפּעלוש-מאַכער, שאָקאָלאַד און צוקערלעך-מאַכער, איינבינדער א. אַנד. ס'איז אויסגעוועהלט געוואָרען אַ פּרעזידיום אין וועלכער ס'זענען אַריין די ה"ה: הערשקאָוויטש, רינשיק, ליבערמאַן, און אַלס פערטרעטער פונ'ם פערבאַנד מאַגיסטער שטרויך און ה' שוואַרצאָזסקי.

נייער פּרעזידיום פון האַנדווערקער-פערבאַנד (פּאָלודניאָווא 4)

אין אייגענעם לאָקאַל (אויף פּאָלודניאָוואַ 4) איז פאָרגעקומען אַ זיצונג פון דער פערוואַלטונג פון צענטראַלען האַנדווערקער פערבאַנד. ס'איז מיטגעטיילט געוואָרען, אַז ד"ר שווייג האָט זיך אָפּגעזאָגט פון זיין אַמט אַלס פּאָרזיצער פון פערבאַנד, אין צוזאַמענהאַנג דערמיט זענען פאָרגעקומען וואַהלען פון אַ נייעם פּרעזידיום. אַלס פּאָרזיצער איז אויסגעוועהלט געוואָרען ראַטמאַן מאַרעק פיין, וויצע פּרעזעסען אינזש. זשעלינסקי און אַדוואָקאַט שטרויך, קאַסירער ראַטמאַן פון האַנדווערקער-קאַמער — סענדאָווסקי און אַלס סעקרעטאַר שוואַרצאָווסקי.

אויף דער זעלבער זיצונג איז מיטגעטיילט געוואָרען דאָס דער פּאָרזיצער פון פינאַנץ-אַמט קאָרסקי האָט פעראָרדענט, אַז אין ענינים פון שטייער-צאָהלער קענען אינטערווענירען נאָר פּאָרזיצערס פון פעראיינען, אָדער דירעקטאָרען, דערביי דאַרפען זיי צושטעלען אַ ספּעציעלע פולמאַכט פונ'ם פעטענט, וועלכע דאַרף אָפּגעצאָהלט ווערען מיט אַ שטעמפּעל-מאַרקע פאַר 3.30 זל. ס'איז בעשלאָסען געוואָרען צוזאַמענצורופען אַ בעראַטונג פון מ... אָרגאַניזאַציע, וואָס זאָל רעדן... אַגירען אויף דער פעראָרדנונג און זיך פערשטענדיגען מיט דער האַנדעלס-קאַמער און מיט דער האַנדווערקער-קאַמער, אַז זיי זאָלען אינטערווענירען אין דער פראַגע.

קירזשנער בעשלאָסען צו פעראייניגען ביידע צעכען

אין לאָקאַל פון יובילערען-פעראיין (זאַוואַדזקאַ 4) איז פאָרגעקומען די פערזאַמלונג פון קירזשנער, מיטגלידער פון ביידע צעכען אין לאָדז. נאָך דעם ווי ס'איז אַרומגערעדט געוואָרען די טרויעריגע לאַגע אין פאַך און ס'זענען אָנגענומען געוואָרען אַ רייה בעשלוסען איז מען צוגעטראָטען צו בעהאַנדלען די פראַגע וועגען פעראייניגען ביידע צעכען.

אין דער דיסקוסיע אַרום דער פראַגע האָבען זיך בעטייליגט די ה"ה: שאַליט, באָמבעל, רייס, פּשיגורסקי א. אַנד. צום סוף איז אָנגענומען געוואָרען אַ רעזאָלוציע, וועלכע פאָדערט אויף ביידע פערוואַלטונגען פון די צעכען, אַז אין פערלויף פון צוויי וואָכען ביז'ן 14-טען יאַנואַר זאָל אַדורכגעפיהרט ווערען די פעראייניגונג.

נאָכדעם האָט דער ראַטמאַן פון האַנדווערקער-קאַמער ה' פּשיגורסקי אינפאָרמירט די אַנוועזענדע וועגען די עקזאַמענס און אַנד.

ר. ב.

קאַנסום

ביי דער „ווידזעווער מאַנופאַקטור"

54 ראָקיטשינער 54

עמפּפעהלט אייגענע סחורות, זאָווי פון אַנדערע ערשטקלאַסיגע פאַבריקען

צו געבויטע פאַבריקס-פּרייזען

רעשטלעך, סעקונדא, בראַקען, באַרכאַנען, פלאַנעלקעס און אַנדערע ווידזעווער סחורות

דאַמען-וועש

מענער-וועש

וואָלענע דאַמען-סחורות

וואָלענע מענער-סחורות

זייד-ען-וואַרען גרויס אויסוו.

וועלוועטען

שטרימף fil d'Ecosse און זיידענע

שקאַרפּעטען

הענדשקעס

שיך

באָטען און קאַלאָשען

זעמטליכע גאַלאַנטעריע-וואַרען

מענער-אַנציגער

מענער-פּאַלטאָס

וואָלענע טיכלעך

קאָלאָניאַל-וואַרען

דערנעהרונגס-וואַרען

דאָס קויפען פערפליכטעט נישט

מיר בעטען די ג' קונדשאַפט צו בעזוכען אונזער ניי-ערעפענטען, דעם רייך-פּערזעהענעם קאָנסום

ראָקיטשינער 54. צופאָהר מיט די טראַמווייען 10 און 16

אין אפגרונט

אסענסציאנעל־עראטישער ראמאן (40

וואס וועט ווערן פון דער אָרימער בעשעפע־ניש, מיט וועלכער ער האָט אַזוי לאַנג געלעבט? ווען זי וועט אויסגעבען דאָס געלד, וואָס ער האָט איהר געלאָזען, וואָס וועט זי דעמאָלסט טון? אין וועלכען אָפגרונט וועט זי זינקען? וועט זי הונגע־רען, ווי יענס מיידעל, וואָס ער האָט אַמאָל דער־קוויקט מיט דעם גלאָז ביר אין רעסטאָראַן? דער געדאַנק האָט איהם געשראָקען, אָבער וואָס האָט ער געקענט טון? זאָל ער מקריב זיין זיין גאַנ־צען לעבען און זיין גאַנצען גליק און זאָל לעבען מיט דער פרוי אייביג נאָר צוליב דעם, וואָס ער האָט זיך מיט איהר אַמאָל געטראָפען און האָט מיט איהר געלעבט אַ געוויסע צייט?

ער האָט איהר נישט בעזוכט, אָבער ער האָט צו איהר געשריבען. ער האָט איהר געגעבען אַני־עצה, זי זאָל צונעהמען דאָס יונגעל פון שול און זאָל איהם האַלטען ביי זיך, זי זאָל האָבען מיט וועמען צו פערברענגען. פאַני האָט דאָס נישט געוואָלט, ווייל דאָס יונגעל ווייס, אַז ער איז איצט אַליין און ער קעהרט איבער דאָס הויז, ווען ער קומט, און ער קלערט וואו איז דער „פּאַפּ זשאַן". דאָס מאַכט איהר גאָר ווייגען און קלאָגען. דען דאָס יונגעל רופט דעמאָלט אויס: „פאַרוואָס גע־הען אַוועק אַלע מיינע פאַפּאַס"?

די בעגעגענונג פון דעם פערלאָזענעם קינד האָט געמאַכט אַ שטאַרקען איינדרוק אויף זשאַנס האַרץ. ער האָט איהר געשריבען, זי זאָל קומען צוריק אין פאַריז און זאָל זיך זעהען מיט איהרע אַלטע פריינד. פאַני האָט אין דער עצה געזעהן א מיטעל פאַר איהם איינגאַנצען פריי צו ווערען פון איהר, און זי האָט צו איהם געשריבען, וואָס זי האָט געטראַכט: „דו ווייסט, וואָס איך האָב דיר שטענדיג געזאָגט. איך וויל בלייבען דיין געטרייע און איי־בע־געגעבענע ווייב. איך וויל פאַר קיין געלד נישט פערלאָזען אונזער הויז, וועלכע דערמאָנט מיך וועגען דיר. וואָס קען איך טון אין פאַריז? איך בין גענוג אומגליקליך מיט מיין פערגאַנגענהייט, וועלכע איז די סיבה, וואָס דו ביזט פון מיר אַוועק. אויב דו מיינסט, אַז דו ביזט שטאַרק גענוג, קום צו מיר נאָך איין מאָל, כאָטש נאָך איין מאָל".

סענסציאנעל־עראטישער ראמאן

ער איז נישט געקומען, אָבער אין אַ געוויסען זונטאג, נאָך מיטאג, ווען ער איז געזעסען אין זיין צימער, האָט ער דערהערט שטילע טריט אויפ'ן טרעפּ. ער האָט דערקענט די טריט, און פאַני, וועלכע האָט מורא געהאַט ער זאָל נישט צושלי־סען די טיר פאַר איהר, האָט געעפענט די טיר אָנקלאַפּענדיג און האָט געזאָגט:

— זשאַן!

וואָס פאַר אַ שווערער און געבראָכענער קול דאָס איז געווען! זי האָט נאָך אַמאָל דאָס געזאָגט מיט אַ שווערען זיפץ, האָט ער אַ וואָרף געטון אַ בריף און איז באַלד צוריק אַרויס פון צימער.

זי איז אַראָפּ לאַנגזאַם, טריט ביי טריט פון די טרעפּ, גלייך ווי זי וואָלט דערוואַרט, אַז ער וועט זי רופען צוריק. ער האָט געעפענט דעם בריף און האָט איהם דורכגעלייענט. אין דעם בריף האָט זי איהם געשריבען, אַז אַ שכן איז געשטאָר־בען, און זי איז געקומען מיט דעם טויטען קער־פער אין פאַריז. זי האָט זיך אָבער נישט געקענט איינהאַלטען און האָט געמוזט אַרויפגעהן וואַרפען אַ בליק אויף איהר זשאַן און לאָזען איהם דעם בריף, זי וויל איהם אויך זאָגען, אַז איצט ווייס זי אויף געוויס, אַז ווען זי וועט וואוינען אין פאַריז, וועט זי מוזען זיצען אויף זיינע טרעפּען ווי טאָג אַזוי נאַכט, דעריבער געהט זי צו־ריק צו איהר היים.

ווען ער האָט געלייענט דעם בריף, זענען זיי־נע אויגען געוואָרען פול מיט טרעהרען. ער האָט זיך דערמאָנט פונקט אַזאַ סצענע, ווען ער איז צום ערשטען מאָל געווען אין פאַניס היים, ווען דער פערטריבענער ליבהאָבער האָט אַריינגעוואָרפען אַ בריף אין איהר הויז, און ווי זי האָט דאַן געלאַכט אָן רחמנות.

די ליידען, דער מיטלייד צו זיין געליבטער זענען עטוואָס פערגעסען געוואָרען, ווען ער האָט פערבראַכט מיט אירענע. נאָר אין איהר געזעל־שאַפט האָט ער אַלץ פערגעסען. ער האָט אָבער אויך מיט איהר נישט געקענט רעדען. זיין גאַנצער פערגעניגען איז געווען אַרויפצולעגען זיין קאָפּ אויף איהרע פלייצעס און זיצען און שווייגען.

— וואָס איז מיט דיר געשעהען? — פלעגט זי איהם פרעגען. — ביזטו נישט גליקליך?

— איך בין גליקליך! — האָט ער געענטפערט. אָבער דאָך אין זיין גאַנצען גליק איז ער געווען שטאַרק אומעטיג. עס זענען געווען מאָמענטען, ווען ער איז גרייט געווען איהר אַרויסצוזאָגען אַלץ גלייך ווי זי וואָלט געווען זיין חבר. און דער נאַר האָט קיין מאָל נישט געטראַכט פון דעם האָכ־צייטסטאָג, וואָס אַזאַ דערצעהלונג מוז פערשאַפען אַן אומשולדיגער מיידעל, ווי אירענע. א. ווען ער וואָלט נאָר קענען נעמען זיין כלה און אנטלויפען מיט איהר! דאָס וואָלט געמאַכט אַ סוף צו אַלע זיינע שמערצען. אָבער איהר אָנקעל האָט נישט געוואָלט אָפּטרעטען איין סעקונדע פון דער צייט, וואָס ער האָט בעשטימט.

די חתונה האָט געדאַרפט פאָרקומען אין זשאַנס הויז. אַזוי, אַז זיין מוטער זאָל עס קענען ביי־וואוינען. זשאַן פלעגט מיט פערגעניגען רעדען מיט זיין כלה וועגען זיין הויז, זיין פאַמיליע און פאָטערס מיטעל. אָבער ער איז געווען טרויעריג, פאַרוואָס ער פיהלט זיך אַזוי אַלט, אַזוי אָפּגעלעבט לגבי זיין יונגער כלה, וועלכע אַמוזירט זיך מיט זאַכען, וואָס האָבען פאַר איהם נישט קיין אינטערעס, זי האָט פאַנטאַזירט וועגען דעם גליק פון אַ פערהייראַ־טען לעבען, בעת ער האָט שוין דאָס לעבען אַדורכ־געמאַכט. ער פלעגט רעדען מיט איהר פון די זאַ־כען, וואָס זיי דאַרפען מיטנעהמען, און דאָס מע־בעל, וואָס זיי וועלען דאַרפען קויפען. אָבער אויך דערביי פלעגט ער זיך דערמאָנען, אַז ער האָט שוין געקויפט מעבעל און האָט שוין אויך געהאַט די פרייד צוריק מיט פינף יאָהר, ווען ער איז גע־גאַנגען וואוינען מיט פאַני.

(פאָרזעצונג קומט).

דער זיג...

(סקיצע)

פון מ. ריזליך.

מאָריס העפּטער איז אייפערזיכטיג געווען געווען אויף ראָזע'ן, מורא'דיג אייפערזיכטיג. די אייפערזיכט האָט איהם אָפּגעעסען א לעבעדיגע'ן, אָבער א מאָדנע אייפערזיכט איז דאָס געווען, אויס געמישט מיט אומרוה און שרעק, וואָרום אייפער־זיכטיג איז מאָריס העפּטער געווען אויף אַ מענש, וואָס איז שוין עטליכע יאָהר נישטאָ אויף דער וועלט, א מענש, וועמען ער האָט אפילו קיינמאָל נישט געקענט.

ראָזע איז געווען אַן אַלמנה, ווען מאָריס האָט זיך מיט איהר בעקענט און זיך אין איהר פערליבט. איהר ערשטער מאַן איז שוין דעמאָלט טויט געווען ארום דריי יאָהר אָבער ראָזע איז נאָך געווען יונג און פריש, ווי א מיידעל, וואָרום ווען זי האָט דאָס ערשטע מאָל חתונה געהאַט, איז זי אַלט געווען סך־הכל נייגצעהן יאָהר, און אין צוויי יאָהר ארום איז דער מאַן געשטאָרבען.

ווען מאָריס האָט זיך פערליבט אין ראָזע'ן און זי אין איהם, פלעגען זיי אַמאָל רעדען וועגען איהר ערשטען מאַן. זי האָט מאָריס'ן פערזיכערט, אַז יענעם, וועמעס נאָמען עס איז געווען הערי ווילעס, האָט זי קיינמאָל נישט אַזוי ליב געהאַט, ווי איהם מאָריס'ן. אָבער עס איז שוין צווישען זיי געווען א טיפע פריינדשאַפט, א שטאַרקע צוגעבונ־דענקייט, וואָס אַזוינס איז זעלטען צו געפינען צווישען צוויי מענשען.

שוין דעמאָלט האָט מאָריס'ן א מאָרנעם צופּ געטון ביים האַרצען, ווען זי האָט דערמאָנט איהר ערשטען מאַן. עפּעס איז איהם שווער געוואָרען ביים געדאַנק, אַז זי, די שעהנע ראָזע, וועלכע ער האַלט אין די אָרעמס און בעדעקט מיט הייסע קושען, איז עטליכע יאָהר געווען אַ־הנט מיט אַן אַנדער מענשען. אָבער לאַנג פלעגט איהם דער דאָזיגער געדאַנק נישט בעאומרוהיגען. די גרויסע ליבע, וואָס ער האָט געפיהלט צו איהר, האָט פערטריבען אַלע אַנדערע געפיהלען, איבערהויפּט, אַז ראָזע האָט אַרויסגעוויזען צו איהם אַזאַ הייסע ליידענשאַפטליכע ליבע און איבערגעבענהייט.

זאָר זיינט זיי האָבען חתונה געהאַט, האָט זיך דער אומרוהיגער געדאַנק וועגען ראָזע'ס ער־שטען מאַן פונאַנדערגעבליהט אין איהם און איהם געפייניגט. אנגעהויבען האָט זיך עס באַלד ווי זיי האָבען גענומען, נאָך דער חתונה, אַ וואוינונג און ראָזע האָט אויפגעהאָנגען דעם פּאָרטרעט פון איהר ערשטען מאַן, א סימפּאַטישער, שמייכעלדיגער יונגערמאַן. עס האָט מאָריס'ן א ריס געטון ביים האַרצען, אָבער זאָגען, אַז זי זאָל דאָס בילד נישט אויפהענגען, האָט ער קיין האַרץ נישט געהאַט. דאָס וואָלט געווען אַ רשעות פון זיין זייט; האָט ער געשוויגען.

אָבער דער פּאָרטרעט פון איהר געשטאָרבע־נעם מאַן האָט איהם געפּייניגט, וואָס ווייטער אַלץ מעהר און מעהר. טיילמאָל, ווען ער פלעגט זיצען מיט ראָזע'ן אין די לאַנגשטאָן און קושען, פלעגט זיין בליק פּלוצלינג פאַלען אויף דעם פּאָרטרעט אין מיט שרעק האָט ער זיך געגעבען אַ רוק אָפּ פון איהר, ווי אַ לינקער געליבטער, וואָס כאַפּט זיך, אַז דער געזעצליכער מאַן פון זיין געליבטער איז אַרייַנגעקומען. ראָזע האָט נישט גע־קענט פערשטעהן זיין פּלוצלינגע ענדערונג אין אויף איהם פערוואונדערט געקוקט.

אַן אַנדער מאָל, בעת ער האָט געהאַלטען ראָזע'ן אין זיינע אָרעמס און איהר געזאָגט צערט־ליכע ליבעס ווערטער, האָט ער געפיהלט אויף זיך די בליקען פון איהר ערשטען מאַן. וואָס האָט אויף איהם געקוקט פון דער וואַנט, פון אויבען־אָפּ. און ווען מאָריס האָט דערזעהן דעם שמייכעל אַרום די ליפּען פון דעם פערמאָרבענעם מענש אויפ'ן פּאָרטרעט האָט זיך איהם געדאַכט, אַז דאָס לאַכט ער פון איהם, גלייך ער וואָלט איהם געזאָגט:

— שוטה איינער! ראָזע געהערט מיר! איהר ליבע טראָגט זי פאַר מיר!

עס פלעגט אויך טרעפען, אַז איהם האָט זיך אויסגעוויזען, דאָס דער שמייכל אויף די ליפּען פון פּעריש אָרבענעם הערי ווילעס, וואָס האָט אַראָפּגעקוקט פון פּאָרטרעט און, דאַכט זיך, אויס־געפילט די גאַנצע וואוינונג, יעדעס ווינקעלע — אַז אָט דער שמייכעל איז פערשוואונדען און, אַז אַ דראָהענדע ביוקייט האָט זיך צולייגט אויפ'ן פּנים פון פּאָרטרעט, און מאָריס'ן פלעגט דערביי אַ שוידער טון.

הערי ווילעס, דער מת, וואָס איז שוין לאַנג אויף דער וועלט נישטאָ, האָט אַזוי אַיום איינגע־טראָגען שרעק אין אייפערזוכט אין דעם לעבען פון דעם לעבעדיגען מאָריס העפּטער — אַ שרעק און אייפערזוכט, וואָס איז מיט יעדען טאָג אַלץ גרעסער און שטאַרקער געוואָרען.

דערצו פלעגט נאָך ראָזע אַליין פערגרעסערן די דאָזיגע שווערע געפיהלען אין מאָריס'ן.

גאַנץ אָפט, ווען מאָריס פלעגט איהר עפּעס זאָגען אַ האַרציג וואָרט, פלעגט ראָזע בעמערקען:

— אָבער פּונקט ווי הערי!

אַז מאָריס האָט דערביי פערוואונדערט אַ קוק געטון, האָט זי צוגעגעבען:

— הערי פלעגט דאָס מיר אַלעמאָל זאָגען!..

בעת־מעשה האָט זי אַ ווארימען בליק גע־וואָרפען אויפ'ן פּאָרטרעט, און מאָריס'ן האָט דער־פון אַזש אַ ברען געטון אין מח...

אַז זי פלעגט אָנטון אַ נייעם מאַנטעל, אָדער אַ נייעם הוט, פלעגט זי דערביי אַנטציקט אויס־רופען:

— אַך, ווען הערי זעהט מיך אַצינד!

אפילו, ווען זיי האָבען איינגעקויפט מעבעל, האָט זי געקויפט אַזאַ מעבעל, וואָס הערי האָט ליב געהאַט; און אַז זי האָט דאָס מעבעל אויס־געשטעלט, האָט זי עס געטון אויף אַזאַ אופן, ווי הערי האָט ליב געהאַט, אַז מעבעל זאָל זיין אויסגעשטעלט.

מאָריס האָט געפיהלט, אַז דער אמת'ער בעלעבאָס אין הויז איז נישט ער, מאָריס, נאָר הערי, ראָזע'ס ערשטער מאַן. דער שטומער פּאָר־טרעט אויף דער וואַנט איז שטאַרקער געווען פון איהם, פון דעם לעבעדיגען מאָריס העפּטער...

איהם האָט זיך געדאַכט, אַז ראָזע פּוצט זיך און האַלט זיך נישט צוליב איהר לעבעדיגען מאַן, נאָר צוליב דעם געשטאָרבענעם מאַן צוליב דעם פּאָרטרעט אויפ'ן וואַנט.

אַנטקעגען אַ לעבעדיגען קאָנקורענט וואָלט מאָריס בעקעמפט מיט אַלע כחות און איהם געזע־הען צו בעזייטיגען. אָבער געגען אַ טויטען קאָנקורענט איז ער געווען מאַכטלאָז, הילפלאָז.

אָפט האָט אַ שנאה איהם אַרומגענומען צו הערי'ן אין איינמאָל, ווען ער איז געווען אַליין אין הויז, האָט ער זיך אויעקגעשטעלט אַנטקעגען פּאָרטרעט פון הערי ווילעס און איהם געוויזען אַ פייסט.. נאָר באַלד האָט זיך מאָריס העפּטער גע־כאַפּט, וואָס ער טוט. ער האָט זיך פערשעהמט און ערשראָקען פאַר זיין שנאה צו אַ פערשטאָרבע־נעם, איבערהויפּט פאַר דער פייסט, וואָס ער האָט איהם געוויזען. אַ גרויל איז אַריבער איבער זיין לייב.

מאַנכעסמאָל פלעגט מאָריס, ווי אויף להכעיס זיך אַליין, זיך פאָרשטעלען הערי ווילעס'ן אַ לע־בעדיגען. ער האָט אין פאַנטאַזיע געזעהען ווי הע־רי האַלט ראָזע'ן אין די אָרעמס, ווי ער קושט זי און זי קושט איהם; דאָס פלעגט ער אַלץ אָפּטע איבער־חזר'ן, כאָטש דאָס האָט איהם געפּייניגט ביז דעם טיפּסטען וויהטאָג — און ביסלעכווייז האָט זיך הערי פאַר איהם פערוואַנדעלט אין אַ לעבעדיגען מענש און איהם האָט זיך שוין טיילמאָל אפילו אויסגעדאַכט, אַז הערי ווילעס דרעהט זיך אַרום אין הויז.

מאָריס האָט וואָס ווייטער אַלץ מורא'דיגער געליטען.

צו פערטרייבען זיין אייפערזוכט און שרעק, האָט ער אָנגעהויבען אָפט אַראַנזשירען פּאַרטיס אין הולטאַנקעס אין הויז, כדי אין טומעל זיך צו פערגעסען אין צו פערנעהמען ראָזע'ס געדאַנקען, אַז זי זאָל אַזוי פיל נישט טראַכטען פון איהר אַמאָ־ליגען מאַן.

ראָזע האָט אויף די הוליאַנקעס בעשטראַהלט מיט איהר שענהייט און יוגענטליכקייט און יוגענט־לייט זענען פון איהר נישט אָפּגעטראָטען, זיך געדרעהט אַרום איהר און זי בעוואָרפען מיט קאָמפּלימענטען.

מאָריס האָט דאָס געזעהן און עס האָט איהם הנאה געטון. ער האָט בעוואָרפען זיגערישע בליקען צום פּאָרטרעט אויפ'ן וואַנט, ווי ער וואָלט געזאָגט:

— א נו, וואָס זאָגסטו צו דעם?

אין אַ געפיהל האָט ער געהאַט, אַז דערמיט בעהמט ער אַן אַיידעלע נקמה אָן הערי ווילעס, וואָס האָט אַמאָל געלעבט אויף דער וועלט און געווען ראָזע'ס מאַן... אַז ער רייסט זיך נישט איין מיט אַ געשטאָרבענעם, נאָר אַנדערע נעהמען נקמה פאַר איהם, אַז זיי, די אַלע יונגע מענער, וואָס קריכען נאָך ראָזע'ן, רייסען אַוועק איהר געדאַנק פון דעם פערשטאָרבענעם.

מיט די לעבעדיגע, האָט ער געטראַכט, וועט ער זיך שוין אַן עצה געבען. זאָל זיך נאָר קודם אויסגעהן פון איהר האַרץ און מח איהר איבער־געבענהייט, ליבע אין געטריישאַפט צום טויטען.

מאָריס האָט ראָזע'ן ממש אַריינגעוואָרפען אין דעם שטראָם פון פרעהליכען, לוסטיגען לעבען, אין הוליאַנקעס, ביי וועלכען ווין האָט זיך געגאָ־סען ווי וואַסער און די מאָראַל איז אָביסעל פער־שטופּט געוואָרען אין הינטערגרונד.

צו יעדער הוליאַנקע האָט מאָריס פערבעטען זייניע יונגע פריינד, שעהנע יונגען, און ביזנעס פערבינדעטע אין זיך נישט געמאַכט זעהענדיג ווי זיי קיואָפּען זיך אויף ראָזע'ן, ברענען זי מיט זייערע בליקען אין רייד.

די הוליאַנקעס, דער ווין און די יונגע מע־נער האָבען אויף ראָזע'ן ווירקליך געהאַט אַ שטאַרקע ווירקונג. זי האָט זיך אינגאַנצען געענ־דערט. ראָזע, וועלכע איז פריהער געווען אַ שטילע, אַ צוריקגעהאַלטענע, נאָר פלעגט זיך שטיל חנ'דלען אין איהר אייגען הויז, איז געוואָרען בעוועגליכער, קאָקעטיש־שרייענדער און פרעהליך אויפגעלעגט.

מאָריס'ן האָט עס אַ ווילדע הנאה געטון. ער האָט געשפּירט, אַז זיין זיג איבער הערי ווילעס, דעם פערשטאָרבענעם מאַן, ווערט אַלץ נעהנטער און נעהנטער.

זיין אייפערזוכט אין שרעק, וואָס ער האָט ביז אַהער געפיהלט צוליב דעם פּאָרטרעט אויפ'ן וואַנד, האָבען אָנגעוואוירען זייער שאַרפקייט. ער האָט בעמערקט, אַז ראָזע דרעהט זיך שוין נישט מעהר אַזוי אָפט פאַר'ן שטומען בילד אויפ'ן וואַנד און קאָקעטירט נישט מעהר פאַר איהר ערשטען מאַן.

און איינמאָל אין אָוונד, ווען מאָריס אין ראָזע זענען געווען אַליין האָט ראָזע זיך אַרומ־געדרעהט איבער'ן הויז, בעטראַכט די שטיקער מעבעל אין געמאַכט בעמערקונגען, אַז אָט דאָס שטיק מעבעל וואָלט מען שוין געדאַרפט פערבייטען אויף אַ נייע, אַז דאָס אַנדערע שטיק מעבעל פּאַסט זיך נישט אַריין און, אַז די גרויסע לאָמפּ אין ווינקעל איז צו אַלטמאָדיש.

פּלוצלינג האָט זי זיך אָפּגעשטעלט ביים פּאָרטרעט פון הערי ווילעס, איהר ערשטען מאַן, און נאָך אַ פּאָר מינוט בעטראַכטען איהם, האָט זי בעמערקט צו מאָריס'ן:

— דוכט זיך נישט, אַז דער ראַם פון פּאָרטרעט איז געשמאַקלאָז?... מען דאַרף אַ נייע ראַם, אַ מעהר קינסטלערישע... איבעריגענס זענען פּאָרטרע־טען אויף די ווענט אין אַלגעמיין אַלטפרענקיש...

זעהסט, אַ קינסטלערישע צייכנונג, אַ בילד, איז עפּעס אַנדערש... דוכטסטו נישט אַזוי?...

אין כאָטש מאָריס האָט קיין וואָרט נישט געענטפערט, האָט זי אַראָפּגענומען דעם פּאָרטרעט. איהם ערגעץ אַוועקגעטראָגען און צוריקגעקומען מיט עפּעס אַ בילד און עס אויפגעהאָנגען אויפ'ן וואַנד, אויפ'ן אָרט פון הערי ווי עס...

מאָריס האָט אַ ציה געטון דעם אָטעם, ווי ער וואָלט דערפיהלט אַ פרישע ווינטעל, נאָך אַ צייט זיין פעשטאַרט אין אַ פערשטיקטען צימער, און געוואוסט, אַז ער האָט ענדליך בעזיגט אַהר פער־שטאָרבענעם מאַן, אמת, מיט'ן כח פון הוליאַנקעס, אָבער דער זיג וועט איהם געהערען...

יוד. ארטיסטן־פעראיין אין פוילן
דירעקטאריאט
פון די פאראייניגטע־טעאטרען
בעפולמ. דיר. פאר לאדז: שמאָק־פעדער. לייטער: א. בעזמאן

לאדז. יוד. קאמער־טעאטער
בילעטער אין ווייסען זאל
„ארדט" מאנטייפעל זאכאדניא 43
מיוסטאל. לייטער: משה בראדערזאן.

היינט, מיטוואך, דעם 31 דעצעמבער
2 גרויסע פרעהליכע
סילוועסטער־פארשטעלונגען
אָנהויב 9.30 און 11.30 אין אָוונד,
ווער מיר גוטס גינט

פראָגראַם: 1) פּראָלאָג, 2) זמירות, 3) די שמאָט, 4) ליבען זאָגען, 5) קישקעלעך גראָוית, 6) יודען זינגען, 7) דער חאַשנער אורח, 8) אין אַ שיף־נע־שפּעט. 9) אתיקע, 10) רווזען־ליה, 11) נישט־נעט, 12) אונזער טענאָרשעריע, 13) קאַראַ־בראַנדס, 14) אין זאַקאַפּאַנע.

אַנסאַמבל לויט'ן א. ב. פּראַיען: זיסעל־גירל, מ. דז'לסקאַ, לאַלאַ זילבערמאַן, שיינע מרים, מאַשע פּעטערמאַן, אַלאַ שליפּקאָוויטש. מענער: מ. אַלטמאַן, ש. גאָלדשטיין, ש. דזשיגאַן, מ. קאָן, י. ריינגלאַס, י. שימאָכער, י. שפּער.

טעקסטען: י. ל. פּרץ, מ. ב. אַדזראָן, דער טונקע־לער, א. קאַנטאָראָווסקי.

מוזיק: ה. רובין, א. בייגעלמאַן און פאָלקס־מאָטיווען
דעקאָראַציעס און קאָסטיומען: י. ברוינער,
טענץ איינגעשטעלט דורך אירענא פּרוזשיצקאַ.
מוזיק־לייטער — ה. רובין, רעזשי — דזשיגאַן שומאַכער.
בינע־אינספּעקטאָר — ט. קאָן, ליכט־עפעקטן — יעראַן.

בילעטען צו בעקומען אין קאַסע פון 11 — 2 ביינאַכט און פון 5 אָוונט. שבת און יום־טובים א גאַנצען טאָג

CAFE
„ATLANTIC"
פיעטריקאווער 48, טעל. 162-11.

היינט
ארדנען
מיר איין

א סילוועסטער-נאכט

מ׳מ׳ן אנטײל פון בערימטער וואַרשעווער קינסטלער
פון דער ביינע: הומאריסט

Kazimierz BAJON

RENA ARSKA און דער שפיק, די ייונגע סובריעטע
Balerina ZUKJANSKA ווי אויך

מיט׳ן גאנצן באַלעט אַנסאַמבל / טאַנץ ביז׳ן דערפריה / צאהלרייכע איבעראשונגען / פערגרעסערטער ארקעסטער / רייך פערזעהענער ביפֿעט

דער ארטיסטען-אנסאַמבל פון דער לאָדזשער רעפּרעזענטאַציע-רעוויו

DOBRY WIECZóR

קאָפּערניקא 16, טעל. 184-66
ציפֿאהר מיט די טראַמוויי 5, 6, 8, 9 און 16

אין דער סילוועסטער-נאכט
דעם 31 דעצעמבער, 12.30 ביינאכט
ווערט געגעבן אַ ספּעציעלע
סילוועסטער-רעווי א. נ.:

„אין דאבּרי וויעטשור אין אמפּערליכסטען און אמביליגסטען"

אַנטייל פון גאַנצן אַנסאַמבל
הומאָר! געזאַנגען! טענץ!
אונגעוועהנליכע אטראַקציעס. ✕ איבעראשונגען.
פּרעכטיגע אויסשטאַטונג און דעקאראַציעס ∴ בּארען

בילעטן קען מען בעשטעלן אין ביוראָ „Rek'ama Polska" פּיעטריקאָווער 101, טעל. 126-89 און אין דער קאַסע פון רעווי-טעאַטער „דאָבּרי וויעטשור".

• אַ גליקליך נײַ-יאָהר •

ווינשען מיר אונזערע נ׳ קליענטען און דריקען אויס אַ האַרציגן דאַנק פאַר דער אונטערשטיצונג פון אונזער

אינלענדישע שיך-אינדוסטריע,

וואָס האָט אונז געגעבן די מעגליכקייט צו בעשעפטיגען און גלייכצייטיג צו געבען אַ נ׳עגזיסטענץ הינדערטער מענשען.

מיר האָבען די האָפנונג, אַז אונזער נ׳ קונדשאַפט וועלען אונז אויך להבא שענקען זייער צוטרוי און אונטערשטיצונג, איך אין דער ערוואַרטונג האָבע מיר פערפילזאַכט אונזערע לאַגערן צום בעפאָרשטעהענדען קאַרנאַוואַל מיט אַ רייכען אויסוואַהל

לאַק-שיך

פאַר מענער און דאַמען

ALFRED HEINE

מיט אכטונג

POMORSKA 24, tel. 175-74
ציפֿאהר מיט די טראַמוואַיען 4, 8, 14
לאַגערן: פּיעטריקאָווער 98 און 160
Juljusz Rosner ביי דער פירמא

10180

44 וויכטיג פאַר מחותנים! 44

קויפט נישט קיין

מעבעל

בעפאָר איהר איבערציינגט אייך נישט אין מ׳ין מעבעל געשעפט

Ch. ŁAZNIK

44 גדאַנסקאַ (ליגאַ) 44
טעל. 162-56

נאָר ביי מיר קענט איהר קריגען פּערש. מעבעל
שעהן, גוט און ביליג

44 בעמ.: כ׳קויף און פֿ׳כאַנגעמ מעבעל, דיוואַנעס, פּלצעו א. ש. ה. קומט און איבערצייגט אייך; 44

הלא חכמה תקרא ותבונה תתן קולה

אם תקח אמרי ומצותי תצפן אתך
אז תשכן בית ושכן כי הלך בתום
ילך בטח ומעקש דרכיו יודע

איבער דעם זאָלסט נאָר קוקען אין ביוראָ

פון ד. מאַנעלא

וואָס איז איבערגעטראָגען געוואָרען פון צווייטען הויף אויפ׳ן ערשטען הויף
פּיעטריקאָווער 17, לינקע אָפיציגע פאַרטער, טעל. 124-95

וואו ס׳ווערט ווייטער ערלעדיגט פּינקטליך און געוויסענהאַפט בעשריבען אַלערליי ביטעם: ציווילע, קאַרגע, האַנדלאַווע, אַפּעלאַציעס, אַדוואָלאַציעס, קלויזולעס, זאַבעזפּיעטשעניעס אויף אַלע שטעט אין פוילען, וועגען דירות אין אוזשאָנער ראַזיעמסטע, ווי אויך איבערזעצונגען אין אַלע שפּראַכען.

בעמ.: קלויזולעס און זאַבעזפּיעטשעניעס ווערען ביי מיר ערלעדיגט בעשך פון 24 שעה

מיט אכטונג ד. מאַנעלא,
פּיעטריקאָווער 17, 1-טער הויף

קינאָ-טעאַטער

ZACHĘTA

26 זגערזשער 26

היינט און פאָלגענדע טעג!

I. פּראַכטפולער דאָפּעלטער פּראָגראַם! I.

שוואַרצע דאַמינא

אין די הויפּטראָלען:

HARRY LIEDTKE

אין זיין בעסטער קרעאַציע. ∴ אין די איבריגע ראָלען:
HANS JUNKERMAN i WERA SCHMITERLÖW

II. „אַרויסרופער"

אין די הויפּטראָלען:
Milton Sills, Betty Compson i Douglas Fairbanks

נעקליבענער אָרקעסטער אונטער דער לייטונג פון ה׳ סטעפאַנסקי
אָנהויב פון די סעאַנסען: אין געוו. טעג 4 נאָכמ. שבת, זונטאָג און יום טוב – 12 אַ זייגער בייטאָג. דער זאַל איז גוט בעהייצט.
נעכסטער פּראָגראַם: „Gwiaździsta Eskadra"

דאַנקזאַגונג.

דעם געשעצטען אָקושער

Dr. EYCHNER 11 זגערזשער

דריקען מיר אויס אונזער טיפע דאַנקבאַרקייט פאַר זיין געלונגענע אָפּערירען מיין פרוי דעם 10 נאָוו בייננאַכט.

מיט אכטונג
פאַמיליע גראָדזענסקי
פּיעטריקאָווער 64.

10177

Dr. N. HALTRECHT

ספּעצ.-ארצט פאַר הויט און געשלעכטס-קראַנק.
נעמט אָן פון 8 ביז 9 פריה, פון 12–3 נאָכמיטאָג און פון 8 ביז 9 אָבענד.
זונטאָג פון 9 ביז 1 בייטאָג.
פּיעטריקאָווער 10
פאַר אונבעמיטעלטע לעגנישצע-פּרייזען.

דראַט-צוימען

געפלאָכטענע, געוועבטע, געלעכערטע, ראַבּיץ-געוועבע אין אַלע מעטאַלען ערזעהנט צו ביליגע פּרייזען

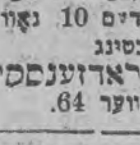

RUDOLF JUNG

Łódź, Wólczańska 151, telefon 128-97

Dr. med. W. Eychner

גינעקאָלאָג-אַקושער
זגערזשער 11
טעלעפאָן 134-72
נעמט אָן פון 2–3 נאָכמ. און פון $7\frac{1}{2}$–9 אָוונד.

זאָפּערט איבערציעהען

אַ געוועלב

מיט אַ שטוב צילייב אפריינזע ביי נאָסינאָוויטש
קאָנסטאַנטינער 77.

אַ לאַסט-אויטאָ

אין אַ גוטען צושטאַנד 1½ טאָן וויל איך קויפען
ערפאַהרען ביי גאָלדבערג
נאַיוואַק גאַס 21. 176

Dr. ADAM GROSGLIK

Al. Kościuszki 27
tel. 151 78
צוריקגעקעהרט
הויט און מענערישע קראַנקה.
ייענטגען און ליכט-היילאינגען.
יעדען טאָג פון 4–7 אָווענד

Uczenica VII-ej klasy

udziela lekcyj, tanio.
Może być za objady.
Dowiedzieć się:
KAUFMAN, Narutowicza 25, poprz. of., I p.

אַ קעטעל מאַשין

ווערט געזוכט צו קויפען פון זאָקאַרט. צו ערפֿרעגן ביי גרינשפּאַן
פּיעטריקאָווער 21.

500 זל. מאָנאַטליך

קענען פערדינען פּערזאָנען פון יעדען שטאַנד דורך פערקויפען אַ נאַטירליכער „נייהייט" לעג צו אַ פּאָסטמאַרקע אויף ענטפער און שיקט דיין אדרעס צו דער פירמע J. Süss, Laski, gm. Lipiny Brzeziny-Łódzkie

ווענעריש קירורגישע קליניק „SANATO"

אגראַדאָווא 10, טעל. 213-57

1-טע און 2-טע קלאַס
ערצטליכע אויפזיכט איבער דער מוטער און קינד

פרייזען פון געבורט

אין 2-טע קלאַס צוזאַמען מיט פערהיטונגס-מיטלען

200 זל.

אויגען-אָפּטיילונג פון ד״ר מעד. י. קאַרוש
עמפּפאַנגס-שטונדען פון 1 ביז 2 נאָכמיטאָג.
כירורגישע אָפּטיילונג פון ד״ר מעד. מ. קאַנטאָר
עמפּפאַנגס-שטונדען פון 1 ביז 2 נאָכמיטאָג.

לעטשניצע

צאָהן-ערצטליכער גאַבינעט און רענטגען-אינסטיטוט
דיאַגנאָסטיק אויסערליכע און לייכט-טיפע טעראַפּיע

זגערזשער 17

טעל. 116-33

ווענעראָלאָגישער גאַבינעט

מעגליך טעגליך פון 1 — 2 נאָכמיטאָג.

לאַנגיעריגער געריכטס-סעקרעטאַר

ערטיילט און ערלעדיגט אַלערליי ביטעס, אַנקלאַגעס און קלאַוזולעס
ספּעציאַליסט אין מיליטער-ענינים.
שנעלער אויסקויף פון פּאַטענטען און רעגיסטראַציע-קאַרטען אויפ׳ן יאָהר 1931

ב. מאָז, פּיעטריקאָווער 10 10

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.